

**T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI**

**TÜRKİYE'DE KURUMSAL YÖNETİM İLKELERİNİN
MUHASEBE BİLGİ SİSTEMİNE ETKİLERİ: BIST-100
ENDEKSİNDEKİ ŞİRKETLERDE UYGULAMA**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MUHAMMED KÜRŞAD DURSUN

Malatya, 2014

**T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI**

**TÜRKİYE'DE KURUMSAL YÖNETİM İLKELERİNİN
MUHASEBE BİLGİ SİSTEMİNE ETKİLERİ: BIST-100
ENDEKSİNDEKİ ŞİRKETLERDE UYGULAMA**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MUHAMMED KÜRŞAD DURSUN

TEZ DANIŞMANI: Doç. Dr. Recep KARABULUT

Malatya,2014

KABUL VE ONAY

Muhammed Kürşad Dursun tarafından hazırlanan “TÜRKİYE'DE KURUMSAL YÖNETİM İLKELERİNİN MUHASEBE BİLGİ SİSTEMİNE ETKİLERİ: BIST-100 ENDEKSİNDEKİ ŞİRKETLERDE UYGULAMA” başlıklı bu çalışma, **11 Eylül 2014** tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından **Yüksek Lisans Tezi** olarak kabul edilmiştir.

Doç. Dr Recep KARABULUT Danışman

Yrd. Doç. Dr. M. Recep ARMUTLU (Üye)

Yrd. Doç. Dr Cem DANACI (Üye)

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylım.

Prof. Dr. Mehmet KARAGÖZ
Sosyal Bilimler Enstitü Müdürü

ONUR SÖZÜ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “**TÜRKİYE'DE KURUMSAL YÖNETİM İLKELERİNİN MUHASEBE BİLGİ SİSTEMİNE ETKİLERİ: BİST-100 ENDEKSİNDEKİ ŞİRKETLERDE UYGULAMA**” başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın tarafımdan yazıldığını ve yararlandığım bütün yapıtların hem metin içinde hem de kaynakçada yöntemine uygun biçimde gösterilenlerden oluştuğunu belirtir, bunu onurumla doğrularım.

Muhammed Kürşad DURSUN

İTHAF SAYFASI

Hayatım boyunca maddi ve manevi destekleriyle beni hiçbir zaman yalnız bırakmayan çok değerli Sevgili Annem **Esme DURSUN** ve Sevgili Babam **Süleyman DURSUN**'a, evlilik hayatım boyunca manevi destekleriyle bana her zaman destek olan Sevgili Eşim **Berna DURSUN**'a,

Çalışmalarım boyunca değerli yardım ve katkılarıyla beni yönlendiren Sayın Danışman Hocam **Doç. Dr. Recep KARABULUT**'a, yine kıymetli tecrübelerinden ve bilgilerinden faydalandığım Sayın Hocalarım **Yrd. Doç. Dr. Recep ARMUTLU**, **Yrd. Doç. Dr. Cem DANACI** ve **Yrd. Doç. Dr. Nevzat TETİK**'e, Yüksek Lisans eğitimim esnasında ders vermek için bizlere değerli zamanlarını ayıran ve bilgilerini aktaran Sayın Hocalarım **Prof. Dr. Fikret OTLU**, **Prof. Dr. Hakan ERKUŞ** ve **Doç. Dr. Yusuf Cahit ÇUKACI**'ya teşekkürü bir borç bilirim.

ÖNSÖZ

Bu çalışmayla kurumsal yönetimin ve muhasebe bilgi sisteminin işletmeler için önemini vurgulamak, kurumsal yönetimi ilkeleri ve muhasebe bilgi sistemi ilkelerinin sonuçlarını ele almak ve bu ilkeler arasındaki ilişkiyi istatistiki olarak değerlendirmesi amaçlanmaktadır.

İlk bölümünde, Kurumsal Yönetim ile ilgili çeşitli kavramlardan bahsedilmektedir. Kurumsal Yönetim kelimesinin tarihsel açıdan hangi aşamalarda kullanılmaya başlandığını göstermektedir. Kurumsal Yönetim'in günümüzdeki anlayışının hangi aşamada olduğu gözlenmektedir. Aynı zamanda, iş dünyası tarafından ortaklaşa oluşturulan Kurumsal Yönetim İlkeleri'nden bahsedilmektedir. Bu ilkelerin temelde neleri kapsadığı belirtilmektedir. Bununla beraber, Kurumsal Yönetim ve İlkeleri'nin günümüzdeki önemine değinilmektedir.

İkinci bölümünde, Muhasebe Bilgi Sistemi'nin kavramsal olarak neler içerdiği gösterilmektedir. Muhasebe Bilgi Sistemi İlkeleri'nin kavramsal olarak açıklamaları belirtilmektedir. Bununla beraber, Muhasebe Bilgi Sisteminin kurumsal açıdan önemi ifade edilmektedir.

Üçüncü bölümünde, Kurumsal Yönetim ve Muhasebe Bilgi Sistemi arasındaki kavramsal olarak ve birlikte uygulanma açısından ilişkisine, bu ilişkinin işletmeler açısından değerlendirilmesine ve işletme açısından önemine değinilmektedir.

Dördüncü bölümünde, BİST-100 Endeksi ve BİST Endeksi'ne katılım şartları hakkında derlenmiş bilgilerden ve Kurumsal Yönetim İlkeleri ve Muhasebe Bilgi Sistemi İlkeleri'nin BIST-100 Endeksi'ndeki şirketlere anket yolu ile uygulamalarından, analizlerinden ve bu uygulamaların sonuçlarından bahsedilmektedir.

Son bölümünde ise, yapılan uygulamalar ve konuyla ilgili genel bir değerlendirme yapılmaktadır. Bu değerlendirmelere dayanarak tavsiyeye dayalı olarak bir sonuç elde edilmektedir.

ÖZET

Bu çalışmanın amacı kurumsal yönetimin ve muhasebe bilgi sisteminin işletmeler için önemini vurgulamak, kurumsal yönetimi ilkeleri ve muhasebe bilgi sistemi ilkelerinin sonuçlarını ele almak ve bu ilkeler arasındaki ilişkiyi istatistiki olarak değerlendirmektir. Araştırmanın kapsamını BIST-100 şirketlerinde çalışan kişiler oluşturmaktadır. Çalışmada kurumsal yönetim ilkelerinin ve muhasebe bilgi sisteminin işletmeler içerisindeki uygulamaları araştırılmıştır. İşletmelerdeki kurumsal yönetim ilkeleri ile muhasebe bilgi sistemi arasındaki ilişkiye bakılmıştır.

Yapılan bu çalışma sonucunda kurumsal yönetim ilkeleri ve muhasebe bilgi sistemi ilkeleri arasında güçlü, pozitif ve etkin bir ilişki olduğu ortaya konmaktadır. Bu ilişkinin etkin ve verimli olarak kullanılması işletmelerin sürekliliği açısından ciddi bir öneme sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Kurumsal Yönetim, Muhasebe Bilgi Sistemi

ABSTRACT

The aim of this study is to highlight the importance of corporate governance and accounting information system for businesses, considers the result of corporate governance principles and accounting information system principles and evaluate the relationship between these principles statistically. The scope of the study consists of people working in BIST-100 companies. In this study, applications of the principles of corporate governance and accounting information systems within the enterprises were investigated. The relationship between accounting information systems and corporate governance principles in the businesses were analyzed.

As a result of these studies, it has been shown that the relationship between corporate governance principles and accounting information system principles is strong, positive and effective. It have been reached result that have critical importance for business continuity that using of this relationship as an effective and efficient

Key Words: Corporate Governance, Accounting Information System

İÇİNDEKİLER	Sayfa No.
TABLO LİSTESİ	VIII
ŞEKİL LİSTESİ	IX
GİRİŞ	1
I. BÖLÜM: KURUMSAL YÖNETİME GENEL BAKIŞ	3
1.1. Kurumsal Yönetim Kavramı.....	3
1.2. Kurumsal Yönetimin Tarihi ve Önemi.....	5
1.3. Kurumsal Yönetim Anlayışı.....	9
1.4. Kurumsal Yönetim İlkeleri.....	11
1.4.1. Adillik.....	11
1.4.2. Sorumluluk.....	12
1.4.3. Şeffaflık.....	12
1.4.4. Hesap Verilebilirlik.....	13
1.5. Kurumsal Yönetimin Önemi.....	13
II. BÖLÜM: MUHASEBE BİLGİ SİSTEMİ VE İŞLETMELER AÇISINDAN ÖNEMİ	15
2.1. Muhasebe Bilgi Sistemi Kavramı.....	15
2.2. Muhasebe Bilgi Sistemi İlkeleri.....	21
2.2.1. Uygun Maliyet İlkesi.....	21
2.2.2. Raporlama İlkesi.....	22
2.2.3. İnsan Etkeni İlkesi.....	22
2.2.4. Örgüt Yapısı İlkesi.....	22
2.2.5. Esnek Olma İlkesi.....	22

2.2.6. Açık ve Anlaşılabilir Olma İlkesi.....	22
2.2.7. Veri Biriktirme ve İşleme İlkesi.....	23
2.3. Muhasebe Bilgi Sistemi İlkeleri ve Önemi.....	23
III. BÖLÜM: KURUMSAL YÖNETİM İLKELERİ VE MUHASEBE BİLGİ SİSTEMİ ARASINDAKİ İLİŞKİ.....	29
IV. BÖLÜM: BİST-100 ENDEKSİNDEKİ ŞİRKETLERDE ANKET UYGULAMALARI VE ANALİZLERİ.....	35
4.1. Borsa İstanbul (BİST).....	35
4.1.1. Bist-100 Endeksi.....	36
4.1.2. Bist-100 Endeksi Katılım Şartları.....	36
4.2. Araştırmanın Amacı, Kapsamı ve Yöntemi.....	38
4.3. Araştırmanın Hipotezleri.....	39
4.4. Araştırmanın Bulguları.....	40
4.4.1. Katılımcılara ve Şirketlere Yönelik Temel İstatistik Bilgiler...40	
4.4.2. Araştırmada Kullanılan Değişkenlerin Geçerlilik ve Güvenilirlik Analizi.....	42
4.4.3. Kurumsal Yönetim Anlayışı ile İlgili Tanımlayıcı Bilgiler.....	43
4.4.4. Muhasebe Bilgi Sistemi ile İlgili Tanımlayıcı Bilgiler.....	46
4.4.5. Muhasebe Bilgi Sistemi ile Kurumsal Yönetim Anlayışı Arasındaki İlişki.....	49
V. BÖLÜM: GENEL DEĞERLENDİRME VE SONUÇ.....	54
EKLER.....	58
Ek-1: Anket Formu.....	58
Ek-2: Bist-100 Endeksindeki Şirketler.....	60
KAYNAKÇA.....	62

TABLO LİSTESİ

Tablo	Sayfa No.
1.1. Kurumsal Yönetim Yaklaşımları ve Tanımları.....	5
2.1. İşletmelerin İhtiyaç Duydukları Bilgiler	16
4.1. Katılımcılara Yönelik Temel İstatistikî Bilgiler.....	41
4.2. Değişkenlere Ait Güvenilirlik Analizi Sonuçları.....	43
4.3. Kurumsal Yönetim İlkelerinin Unsurları ile İlgili Tanımlayıcı İstatistikî Bilgiler.....	44
4.4. Kurumsal Yönetim İlkelerinin Tanımlayıcı İstatistikî Bilgileri.....	45
4.5. Muhasebe Bilgi Sistemi İlkelerinin Unsurları İle İlgili Tanımlayıcı İstatistikî Bilgiler.....	47
4.6. Muhasebe Bilgi Sistemi İlkelerinin Tanımlayıcı İstatistikî Bilgileri.....	48
4.7. Muhasebe Bilgi Sistemi ile Kurumsal Yönetim Arasındaki İlişki.....	50
4.8. Muhasebe Bilgi Sistemi İlkeleri İle Kurumsal Yönetim İlkeleri Arasındaki İlişki.....	51

ŞEKİL LİSTESİ

ŞEKİL	Sayfa No.
1.1. Kurumsal Yönetim Temel İlkeleri.....	11
2.1. İşletme Bilgi Sistemi ve Muhasebe Bilgi Sistemi Arasındaki İlişki.....	25

GİRİŞ

Gelişmiş birçok piyasanın yolsuzluk skandalları ile sarsıldığı günümüzde, etkin bir kurumsal yönetim ve güvenilir bir muhasebe bilgi sistemi işletmeler için önemli konular arasında yer almaktadır. Uzun dönemde ayakta kalabilmek, kurumsal yatırımcıları çekebilmek ve faaliyet olarak performanslarını en üst düzeyde tutabilmek ve büyük işlemlerle rekabet edebilmek için işletmelerin mutlaka kurumsal yönetim anlayışını benimsemeleri ve şeffaf bir muhasebe bilgi anlayışına sahip olmaları gerekmektedir.

Kurumsal yönetim, birincil dereceden hissedarlar, çıkar grupları, hükümet ve yönetim kurulu ile etkileşim içinde bulunmaktadır. Ancak arka planda ise kültür, değerler, toplum, işletmenin içinde bulunduğu sektör ve ekonomik sistemle etkileşim içindedir. Dolayısıyla kurumsal yönetim anlayışında yaşanan aksaklıklar, öncelikle işletmelerin hissedarlarını daha geniş çerçevede ise mevcut sektörü ve toplumu etkilemektedir. Muhasebe bilgi sistemi ise, işlemlerin etkili bir yönetim oluşturabilmesi için, güvenilir ve sağlam yapılar meydana getirebilmesi için etkili bir nedendir. Dolayısıyla muhasebe bilgi sisteminde oluşan güvensizlik, işletmelerin mali, organize ve sistem yapısının rekabet ortamındaki konumunu etkilemektedir.

1997’de Uzak Doğu’da başlayan, Aralık 2001 de ABD’de enerji devi Enron’un, Haziran ayında Telekom işletmeleri Worldcom ve Global Crossing’in, Avrupa’da Parmalat’ın iflası, kurumsal yönetimin ve muhasebe bilgi sisteminin güvenilirliğinin sorgulanmasına neden olmuştur. Başta ABD ve Güney Kore olmak üzere, AB ülkelerinde ve diğer mali kriz geçiren ülkelerde, kurumsal yönetimin iyileştirilmesine, muhasebe bilgi sisteminin güvenilir ve şeffaf olmasına yönelik bir takım ciddi önlemlerin alınmasına yol açmıştır.

Tezin ilk bölümünde, Kurumsal Yönetim ile ilgili çeşitli kavramlardan bahsedilmektedir. Bu kavramlarla Kurumsal Yönetim’in dil olarak kökenine inilmektedir. Bununla beraber, Kurumsal Yönetim’in kelime olarak manasının günümüzde yeterli olup olmadığı hakkında bilgi verilmektedir. Aynı zamanda, Kurumsal Yönetim kelimesinin tarihsel açıdan hangi aşamalarda kullanılmaya

başlandığını göstermektedir. Kurumsal Yönetim'in günümüzdeki anlayışının hangi aşamada olduğu gözlenmektedir. Aynı zamanda, iş dünyası tarafından ortaklaşa oluşturulan Kurumsal Yönetim İlkeleri'nden bahsedilmektedir. Bu ilkelerin temelde neleri kapsadığı belirtilmektedir. Bununla beraber, Kurumsal Yönetim ve İlkeleri'nin günümüzdeki önemine değinilmektedir.

Tezin ikinci bölümünde, Muhasebe Bilgi Sistemi'nin kavramsal olarak neler içerdiği gösterilmektedir. Muhasebe Bilgi Sistemi İlkeleri'nin kavramsal olarak açıklamaları belirtilmektedir. Bununla beraber, Muhasebe Bilgi Sisteminin kurumsal açıdan önemi ifade edilmektedir.

Tezin üçüncü bölümünde, Kurumsal Yönetim ve Muhasebe Bilgi Sistemi arasındaki kavramsal olarak ve birlikte uygulanma açısından ilişkisine, bu ilişkinin işletmeler açısından değerlendirilmesine ve işletme açısından önemine değinilmektedir.

Tezin dördüncü bölümünde, BİST-100 Endeksi ve BİST Endeksi'ne katılım şartları hakkında derlenmiş bilgilerden ve Kurumsal Yönetim İlkeleri ve Muhasebe Bilgi Sistemi İlkeleri'nin BİST-100 Endeksi'ndeki şirketlere anket yolu ile uygulamalarından, analizlerinden ve bu uygulamaların sonuçlarından bahsedilmektedir.

Tezin son bölümünde ise, yapılan uygulamalar ve konuyla ilgili genel bir değerlendirme yapılmaktadır. Bu değerlendirmelere dayanarak tavsiyeye dayalı olarak bir sonuç elde edilmektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

KURUMSAL YÖNETİME GENEL BAKIŞ

1.1. KURUMSAL YÖNETİM KAVRAMI

Kurumsal Yönetim, İngilizcede geçen “Corporate Governance” kelimesinin Türkçedeki anlamını taşımaktadır. “Governance” kelimesi yönetmek, yöneltmek veya denetlemek gibi anlamlarda kullanılmaktadır. Dolayısıyla genel bir ifade olduğundan kamu, özel, kâr amacı taşıyan veya taşımayan vakıflar, işletmeler, devlet birimleri gibi bütün birimlerde kullanılmaktadır. “Corporate” kelimesi ise sadece işletmelere özgü bir kavramdır.

Kurumsal Yönetime genel bir ifade olarak baktığımızda sadece işletmelere ait bir kavram olarak görülse de, aslında bütün birimlere özgü bir ifade içermektedir. Son yıllarda bu ifadenin karşılığı olarak “yönetim biçimi”, “şirket yönetkesi” gibi ifadeler kullanılmıştır. Ancak, Sermaye Piyasası Kurulu 2003 yılında yayınladığı “Kurumsal Yönetim İlkeleri” başlığında, “Corporate Governance” ifadesi, genel olarak “Kurumsal Yönetim” anlamı taşımaktadır.

Kurumsal yönetim, şirketler tarafından yönlendirilen görevlerin, zorunlulukların, yapıların ve hakların bir sistemi olarak tanımlanmaktadır. Kurumsal yönetim yapısı şirkette farklı katılımcıların arasındaki sorumlulukların ve hakların dağıtımını ve şirket ilişkilerinde karar almak için kuralları ve prosedürleri göstermektedir. Kurumsal yönetim, pazarlama, düzenleyici ve sosyal çevreyi yansıtan işletmelerin görevlerini takip etmektedir ve işletmelerin kuruluşunu sağlamaktadır ve aynı zamanda işletmelerin kararlarını, politikalarını ve hareketlerini gözlemek için bir mekanizma olmaktadır.

Kurumsal yönetimin diğer tanımlarına bakıldığında, şirket tarafından belirlenen amaçlara ulaşmak için yapılması gereken faaliyetlerin yerine getirilmesinde şirketteki çıkar gruplarının çıkarlarının, şirketin amaçları ile nasıl uyumlu hale getirileceği ve nasıl tahmin edileceği ile ilgilenmek olarak

tanımlanmaktadır (Knell, 2006). Kurumsal yönetim aynı zamanda şirketin hedeflerinin belirlendiği bir yapıyı ortaya koyduğu, bu hedeflere nasıl ulaşılabileceğinin ve performansın nasıl denetleneceğinin yollarını göstermek olarak tanımlanmaktadır (Türkiye Kurumsal Yönetim Derneği, 2006).

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) tarafından çıkarılan ve 1 Kasım 2006 tarihinde Resmi Gazete’de bir yönetmelik yayımlanmıştır. Bu yönetmelikte, kurumsal yönetim; “banka üst yönetiminin bankayı, belirlenmiş hedefler, Bankacılık Kanunu ve kanuna istinaden çıkarılan düzenlemelerle ilgili diğer mevzuat, esas sözleşme ve banka içi düzenlemeler ile bankacılık etik kuralları doğrultusunda, tüm menfaat ve pay sahipleri ile tasarruf sahiplerinin hak ve menfaatlerini koruyacak biçimde yönetmesi” olarak tanımlanmaktadır. Bir diğer tanımda kurumsal yönetim, şirket çalışanlarının sorunlarından doğan riskleri hafifletmekle beraber alt ve üst yönetimin hareketlerini gözlemlemek niyetiyle iç ve dış şirket yapıları üzerinde odaklanmayı kontrol edilen ve yönlendirilen şirketlerle beraber bir kanun ve yönetmelik sistemi olarak tanımlanmaktadır (Sifuna, 2012). Bir diğer tanıma bakıldığında, kurumsal yönetim, şirketlerin yönünü ve performansını belirlemede etkin olan ortaklar, yönetim, paydaşlar ve yönetim kurulu arasındaki ilişki olarak tanımlanmaktadır (Zingales, 2008).

Kurumsal yönetim, şirket yönetiminin şirket faaliyetlerini yerine getirirken etkinlik ve verimlilik ilkelerinden hareket etmesini sağlamaktadır. Alacakları kararları bu ilkelere göre almasını, yasal düzenlemelere bağlı kalmasını, şirket ortaklarının şirket faaliyetlerine katılımlarını sağlamak amacıyla gerekli sistemleri kurmasını sağlamaktadır. Şirket çalışanlarının ve müşterilerinin şirket işlevleri konularında denetleyici olabilmelerinin sağlanması amacıyla prosedürlerin oluşturulmasını ve şirketle ilişkili taraflara açık bir yönetim anlayışına sahip olunmasını kapsamaktadır (Akın ve Aslanoğlu, 2007).

Kurumsal yönetime ilişkin bazı tanımlar ve yayımlayanlar aşağıdaki Tablo 1.1’de gösterilmektedir:

Tablo 1.1. Kurumsal Yönetim Yaklaşımları ve Tanımları

ÜLKE/ ÖRGÜT	YAYINLAYAN	TANIM
OECD	OECD	Bir şirketin yürütülmesinde ve kontrolünde kullanılan içsel araçlar
Belçika	Belçika Şirketler Federasyonu (Federation of Companies)	Yönetim ve icranın organizasyonu
	Brüksel Menkul Kıymetler Borsası ve Bankacılık ve Finans Komisyonunun İkili Kodu (Dual Code of the Brussels Stock Exchange and the Banking and Finance Commission)	Bir şirketin yönetimi bağlamında şirketin yönetim organı, sahipleri ve şirketin faaliyet ve durumundan doğrudan etkilenen diğer menfaat sahipleri arasındaki ilişkileri düzenleyen ilke ve yapılar
Danimarka	Norby Raporu ve Önerileri (Norby Report & Recommendations)	Bir şirketin yönetim ve kontrolüne ilişkin uygulanan kurallar
İngiltere	Cadbury Report	Bir işletmenin yönetim ve kontrolüne ilişkin sistem
Hollanda	Emeklilik Fonları Bakımından Kurumsal Yönetim Araştırma Vakfı El kitabı ve Rehberi	Bir şirketin yönetimi ve yönetim organının denetimine ilişkin yöntemler

(Kaynak: Weil, 2002: 11-20).

1.2. KURUMSAL YÖNETİMİN TARİHİ VE ÖNEMİ

19.yy sonlarında ve 20.yy başlarında sanayi devrimiyle küçük ölçekli, üretime ve verime dayalı işletmelerin kurulmasıyla sisteme dayalı klasik yönetim anlayışı ortaya çıkmaktadır. 20.yy başlarında sadece verime dayalı bir sistem düşünülerek klasik yöntem anlayışı içerisinde Bilimsel Yönetim teorisi ortaya konmaktadır. Bu teorinin ana hedefinde iş verimliliği yer almaktadır ve dolayısıyla yönetimi şekillendiren iş organizasyonu ve yönetimi olmaktadır.

1920'lerin başında organizasyonların büyümeye başlamasıyla birlikte organizasyonu ve yönetimi daha iyi teşkilatlandırmak amacıyla yeni bir yönetim anlayışı ortaya atılmaktadır. Bu klasik yönetim anlayışı içerisinde, iş bölümü, emir-komuta zinciri, kontrol ve koordinasyon gibi günümüzde halen var olan özelliklere

dayandırılan Yönetim Prensipleri anlayışı ortaya çıkmaktadır. Daha sonraki yıllarda işletmelerin büyümesiyle yönetim ve organizasyonların yetersiz kalmaması için yeni ve ek olarak Bürokratik Teori anlayışı ortaya çıkmaktadır. Bu anlayış içerisinde, işletmelere daha ileri seviyede iş bölümü, merkezi bir otorite anlayışı ve daha fazla kuralcı bir yönetim ortaya çıkmaktadır (Aktan, 2007)

1930'lı yıllarda klasik yönetim anlayışı sona ermektedir. Bunun sebebi olarak bilimsel yönetim uygulamalarının çok insancıl olmadığı, çalışanlar bir makine olarak görüldüğü ifade edilmektedir. Bundan dolayı verimliliğin yeterince artırılmayacağı savunulmaktadır. Klasik yönetim anlayışının yerine Neo-klasik anlayışı ortaya çıkmaktadır. Bu yönetim şeklinde insan davranışı, beşeri ilişkiler, motivasyon, yönetimde değişim ve gelişim ön planda tutulmaktadır. (Aktan, 2007) Neo-klasik yönetim anlayışı 1970'lere kadar devam etmektedir.

1970'lere gelindiğinde modern yönetim teorileri ortaya atılmaktadır. Bu yönetim anlayışını iki kısım oluşturmaktadır. Birincisi, yönetimde sistem yaklaşımı olmaktadır. Bu yaklaşımda, yönetimin çeşitli birimleri ile yönetimin çevresi ile ilgili çeşitli etkileşim ve iletişim alanlarını belirlemektedir. Bu alanlar, birbirleri ile iç bağımlılıkları olan ve bunların bir amaca dönük sisteme dönüştüren bir anlayışı içermektedir. İkincisi ise, durumsallık yaklaşımı olmaktadır. Bu yaklaşım, yönetimde sistem yaklaşımının devamı ve bir derece daha gelişmiş bir yaklaşım olarak görülmektedir. Durumsallık yaklaşımına göre, işletmeler sadece mekanik bir sistemle ve teknolojiyle yeterli verim alınamayacağı görüşünü savunmaktadır. Bunların yanı sıra katılımcı işbirliği, yönetimde daha esnek olan bir yapı ve yönetimin yüksek katılımın olması gerektiği savunulmaktadır (Aktan, 2007).

1980'li yıllara gelindiğinde, batı dünyasında ve özellikle A.B.D' de hızlı sanayileşme, bilimsel ve teknolojik gelişmeler bir takım sosyal değerlerin azalmasına neden olmaktadır. Bu durumun neticesi olarak ürünlerin verimliliğinde azalmalar meydana gelmektedir. Bundan dolayı, yönetim dünyasında bu konu üzerine araştırmalar yapılmaktadır. Araştırmalar sonunda, Quchi tarafından ortaya atılan Z teorisi ortaya çıkmaktadır. Bu teoriye göre, verimliliğin artmasında insan psikolojisi önemli bir yer tutmaktadır. 1990'larda yeni üretim ve yönetim yaklaşımları ortaya

çıkılmaktadır. Yönetim olarak daha esnek üretime sahip, sıfır hiyerarşi ve sıfır örgütlenme modelleri bulunmaktadır. Yönetimde sorun çözmede katılımcı ve bütüncül bir yapı gereksinimi görülmektedir. (Varoğlu ve diğerleri, 2000).

1900’lu yılların sonlarına kadar geleneksel işletmelerde, sermaye, mülkiyet ve yönetim tek bir kişiye ait olduğu görülmektedir. 1900’lü yılların sonuna doğru işletmelerin büyüdüğü görülmektedir. Bu durumdan dolayı işletme sahibi, işletmenin yönetimini “vekillere” bırakmak zorunda kalmaktadır. Yönetim fonksiyonu yanı sıra diğer bazı fonksiyonlar da başka kişilere ya da kurumlara devredilmektedir. Ekonominin gelişmesi, rekabetin artması ve diğer bazı faktörler zaman içerisinde geleneksel işletmeleri “çok ortaklı” olmaya zorlamaktadır.. Geleneksel şahıs şirketleri ve aile işletmeleri “sermaye şirketi” statüsüne dönüşmekte ve hisse senedi ihracı yoluyla finansman bulmaya çalışmaktadırlar. Şirketlerin gelişmesine ve büyümesine paralel olarak geleneksel “mutlak sahiplik” fonksiyonu giderek ortadan kalkmaya başlamaktadır. Mülkiyet ve sahiplik, şirketin çoğunluk hisselerini elinde bulunduranlar ve azınlık hisselerini elinde bulunduranlar arasında paylaşılmaktadır. Şirket kurucuları ve ana sermayedarların, geleneksel aile işletmelerinde var olan “sahip” / “vekil” ilişkisi de ortadan kalkmaya başlamaktadır. Yönetim kurulu ve icradan sorumlu vekil, sadece şirket kurucuları ve ana sermayedarların çıkarlarına değil, tüm pay sahipleri ve hatta tüm paydaşların çıkarlarına hizmet etmek zorunda kalmaktadır (Aktan, 2007).

Kurumsal yönetimin ortaya çıkışının nedeni büyük ölçüde 1990’lı yıllarda gündeme gelen finansal krizler ve özellikle şirket skandallarıdır. Kurumsal yönetim, modern yönetim biliminin savunduğu ilkelerin kendiliğinden zaman içerisinde hayata geçirilmesinden ziyade, ortaya çıkan finansal krizler ve şirket skandallarına bir çözüm olarak zorunlu olarak gündeme gelmektedir.

Kurumsal yönetimin önem kazanmasına neden olan faktörleri bir kaç ana başlık altında özetlemek mümkündür. Bunlardan ilki şirket skandallarıdır. Özellikle 1990’lı yıllarda ardı ardına ortaya çıkan şirket skandalları kurumsal yönetime olan ihtiyacı arttırmaktadır. ABD’de Enron ve WorldCom, İtalya’da Parmalat, Hollanda’da Ahold ve Çin’de Yanguangxia skandalları gözleri bir anda şirket yönetim ve denetimlerine çevirmektedir.

İkinci sebep olarak finansal krizler görülmektedir. Finans piyasalarının entegrasyonu neticesinde ortaya çıkan global finansal krizler pek çok ülkeyi ve pek çok şirketi etkileyebilmektedir. Hisselerin yayılması ya da kreditorlerin çoğalması denetim ihtiyacını ortaya çıkarmakta ve kurumsal yönetim anlayışını uygulamaya zorlamaktadır. Bu ihtiyaç kriz dönemlerinde daha da artarak ortaya çıkmaktadır. Özetle, kurumsal yönetim, finansal krizlere karşı daha dayanıklı bir şirket yapısı öngörmektedir (Şehirli, 1999).

Üçüncü sebep olarak küreselleşme ve uluslararası sermaye hareketlerinin hız kazanması ön görülmektedir. Küreselleşme dolayısıyla uluslararası sermaye hareketlerinin hareketlilik kazanması neticesinde kurumsal yatırımlar yatırım yaptıkları ülkede ve yatırım yapacakları şirkette daha fazla güven ve istikrar aramaya başlamışlardır. Günümüzde yatırımcılar hisse senedi yatırımı yaparken sadece kendi ülkelerindeki şirketler ile sınırlı kalmamakta, dünyanın her köşesindeki yatırım araçları ile ilgilenmektedirler. Bu durumun gelişen piyasalara etkisi ise, verimliliğin, yatırımların, gelirin ve ihracatın artması ile finans piyasalarının derinleşmesi, gelişen piyasalara uluslararası sermaye akışının hızlanması olmaktadır. Diğer taraftan artan uluslararası ekonomik bağımlılık gelişmekte olan piyasaların uluslararası fon kaynakları ve portföy yatırımları ile piyasalardaki dalgalanmalara karşı hassaslaşmasına sebep olmaktadır. Dolayısıyla şirketler, uzun vadeli ve yatırımının karşılığını almak konusunda çaba içerisinde olan sermayeyi kendilerine çekebilmek için güvenilir ve genel kabul görmüş kurumsal yönetim düzenlemeleri yapmak durumunda kalmaktadırlar. Ayrıca yatırımcılar denizaşırı ülkelerdeki şirketlere uzun vadeli yatırım yapabilmek için güven unsurunu ön planda tutmakta, yatırım yapmadan önce “oyunun kuralları”nı anlamak istemektedir. Bu durum, kurumsal yönetimin önem kazanmasına neden olan faktörlerin başında gelmektedir (Şehirli, 1999).

Dördüncü sebep olarak “özelleştirme” olarak görülmektedir. 1980’li yıllardan itibaren tüm dünyada yaygınlaşan özelleştirme uygulamaları kurumsal yönetimin önem kazanmasında dolaylı olarak etkili olmaktadır. Kamu mülkiyetinde olan kamu teşebbüslerinin özel mülkiyete geçmesinin ardından finans piyasalarına sermaye tedariki için yönelmeleri ve şirket evliliklerine yönelmeleri kurumsal yönetim ilkelerinin önem kazanmasına neden olmaktadır (Aktan, 2007).

1.3. KURUMSAL YÖNETİM ANLAYIŞI

Günümüzde, ekonomik etkinlik ve rekabeti geliştirmenin en önemli araçlarından biri olarak “etkili şirket yönetimi” görülmektedir. Çağdaş kurumsal yönetim anlayışı, “etkili şirket yönetimi” hedefine yönelik olarak; şirketin yönetim kadrosu, çalışanları, büyük ve küçük ortakları yani başka bir deyişle yatırımcıları ve şirketle bire bir doğrudan ilişkisi olmasa da üçüncü kişilerle şirket arasındaki ilişkileri düzenlemektedir. Bu geniş ilişkiler ağında etkin bir şirket yönetimi, verimliliği artırmakta, getirinin de adil paylaşımını sağlamaktadır. Bu durum, kurumsal yönetimin sermaye piyasaları açısından önemini ortaya çıkarmaktadır.

Kurumsal yönetim, esas itibariyle, şeffaflık, küçük ortakların yönetimde söz sahibi olması ve kârdan pay alması, ortaklara eşit davranılması, azınlık haklarının korunması gibi konuları içermektedir. Dolayısıyla, farklı bir bakış açısıyla kurumsal yönetim ilkeleri, esasen, sermaye piyasasının getirdiği kuralların özünün birçok şirkete yaygın olarak uygulanmasını içermektedir. Öte yandan özellikle küreselleşme ve liberalleşmeye paralel olarak işletmelerin çok büyümesi ve dolayısıyla kontrolünün güçleşmesi, şirketlerin başarılı bir şekilde yönetilebilmesi için kurumsal yönetim ilkelerinin uygulanması ve kullanılmasını da neredeyse zorunlu hale getirmektedir. Bundan dolayı, günümüzde büyük şirketleri, artık geleneksel yöntemlerle yönetmek imkânsız hale gelmektedir. Sadece yönetim kurulu seviyesinde değil, her seviyede şeffaflık, hesap verilebilirlik ve sorumluluk ilkelerinin uygulanması zorunlu hale gelmektedir. Dolayısıyla, kurumsal yönetim anlayışı sadece şirket dışındaki üçüncü şahıslar veya partiler için değil şirketin kendi başarısı ve devamlılığı için de gereksinim olmaktadır (Bushman ve Smith, 2001).

Kurumsal yönetim, ilk başta bazı kuralların uygulanması nedeniyle belki zorlayıcı gelse de zaman içinde şirketlerin hayatını kolaylaştırıcı etkileri olmaktadır. Nitekim küreselleşme ve liberalleşmeye paralel olarak artan rekabet, şirketlerin büyümek için yatırım yapma ihtiyacını doğurmaktadır. Bunun için gerekli olan finansman kaynağını bulma çabasındaki şirketler açısından, kurumsal yönetim

standartlarına uyum hayati önem arz etmektedir. Etkili kurumsal yönetim, mikro ekonomik etkinliği geliştirmede anahtar rol oynamaktadır.

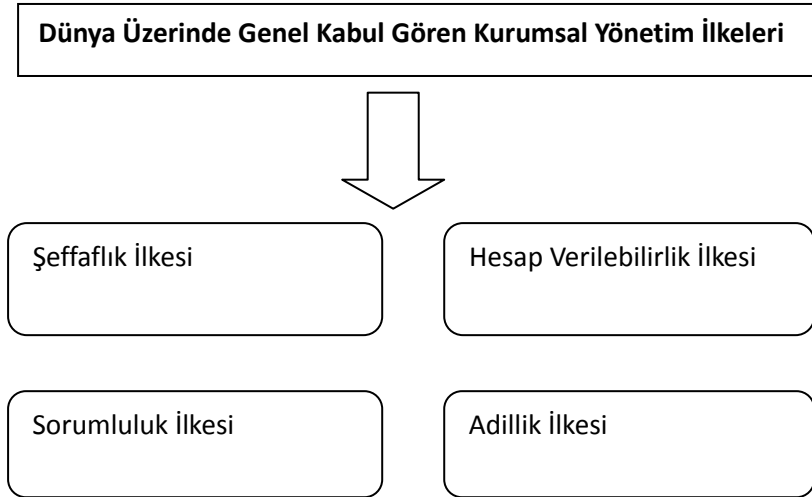
Uluslararası sermaye akımlarının kalıcı ve istikrarlı olmasında, kurumsal yönetim ilkelerine uyum belirleyici rol oynamaktadır. Zira uluslararası sermayenin daha çok, kurumsal yönetim anlayışı kapsamında ayrıntılı olarak tanımlanan “pay ve menfaat sahiplerine eşit davranıldığı”, “şirketlerin malvarlıklarının daha etkili olarak korunduğu” ve “hesap verebilirliğin” yerleştiği ülkelere doğru aktığı görülmektedir. Bunun en önemli nedeni, bu ilkelere uyulması sayesinde, şirkete duyulan güvenin artması ve dolayısıyla da, sermaye maliyetinin düşmesinden kaynaklanmaktadır. Kurumsal yönetim ilkelerinin uygulanması, şüphesiz, uluslararası portföy ve doğrudan yatırımların artması açısından da anahtar rol oynamaktadır. (Poroy, 2008)

Kurumsal yönetimin farklı ekonomik aktörlere de etkisi olmaktadır. Kurumsal yönetim yatırımcı güvenini artırmanın yanı sıra ekonomik etkinlik ve büyümenin geliştirilmesinde de, anahtar bir unsur olmaktadır. İşletme tepe yönetimi, yönetim kurulu, hissedarları ve diğer çıkar grupları arasındaki ilişkiler seti ile ilişkili olan kurumsal yönetim, aynı zamanda işletmenin hedeflerinin belirlenmesini ve bu hedeflerin elde edilmesini mümkün kılmaktadır. Politikacılar iyi bir kurumsal yönetimin finansal piyasa istikrarına, yatırıma ve ekonomik büyümeye olan katkısının artık farkında olmaktadır. İşletmeler, iyi bir kurumsal yönetimin rekabet gücüne olan katkısını artık çok daha iyi bilmektedirler (Kula, 2006). Ülkeler açısından değerlendirildiğinde, iyi bir kurumsal yönetim; ülke imajının iyileşmesi, yerli fonların yurt dışına çıkışının önlenmesi, yabancı doğrudan yatırımların artması, sermaye piyasaları ve ekonominin rekabet gücünün artması, krizlerin daha az hasarla atlatılması, kaynakların daha etkin dağılımı ve daha yüksek bir refah seviyesine ulaşılması anlamına gelmektedir. Ayrıca, iyi kurumsal yönetim, sürdürülebilir büyümenin teminine ve ülke riskinin azaltılmasına yardımcı olmaktadır. Ayrıca iyi bir kurumsal yönetim sağlayan işletmelerin, daha kolay şekilde finansman kaynaklarına ulaşarak bu kaynakları en etkin alanlara yönlendirdiği daha sonra yatırımlarını ve bu yolla üretimi ve istihdamı artırdığı bilinmektedir.

1.4. KURUMSAL YÖNETİM İLKELERİ

Kurumsal yönetim ortak olarak temelde dört ilke üzerine oluşturulmaktadır. Bunlar adillik, şeffaflık, sorumluluk ve hesap verebilirlik ilkelerinden oluşmaktadır.

Şekil 1.1. Kurumsal Yönetim Temel İlkeleri

1.4.1 Adillik

Adillik ilkesi, şirket yönetiminin bütün hak sahiplerine eşit davranmasının ifadesi olmaktadır. Bu ilke azınlık hissedarlar ve yabancı ortaklar da dâhil olmak üzere hissedar haklarının korunmasını ve yapılan sözleşmelerin uygulanmasını ifade etmektedir. OECD kurumsal yönetim ilkeleri, adillik ilkesini iki maddeye bağlı olarak geniş bir şekilde incelemektedir. Birinci maddede hissedarları mülkiyetin sahibi olarak tanımlamaktadır. Hissedarlar şirketin yasal olarak tanınmış ve bölünebilir hisselerinin sahibi olarak şirketteki çıkarlarını sürdürme veya elden çıkarma hakkına sahip olmaktadır. Etkili kurumsal yönetim, bu mülkiyet hakkını koruyan ve güvenli sahiplik, kayıt ve transfer yöntemlerini içeren yasa, prosedür ve uygulamalara dayanmaktadır. Bu ilke, yönetim kurulu üyelerinin seçimi, önemli birleşme ve satın alma işlemlerinin onaylanması gibi kritik şirket kararlarına hissedarların katılım haklarını da tanımaktadır.

İkinci madde de ise, hukuki çerçeve azınlık hissedarları şirket varlıklarının yanlış kullanımı veya hâkim hissedarlar, yöneticiler veya yönetim kurulu üyelerinin işlemlerine karşı koruyan yasaları içermektedir (Deloitte, 2007).

1.4.2 Sorumluluk

Sorumluluk ilkesi, şirketin tüm paydaşlarına karşı sorumluluğunu ifade etmektedir. Şirketlerin hissedarları için değer yaratırken toplumsal değerleri yansıtan kanun ve düzenlemelere uyum gösterecek şekilde faaliyet göstermesini içermektedir. Ancak, kurumsal yönetim ilkeleri, genel olarak kanunların sorumluluk açısından minimum standartları oluşturduğunu, gerçek anlamda sorumlu şirket davranışının ise yasal zorunlulukların ötesine geçilerek yerine getirilebileceği vurgulanmaktadır. Kurumsal yönetim ilkeleri bu doğrultuda, çalışanların yönetime katılımını teşvik edici mekanizmaların geliştirilmesini önermekte ve bütün paydaşların kaygılarını yönetim kuruluna iletebilmesi için gerekli ortamın sağlanmasının önemini vurgulamaktadır. Ayrıca, kurumsal yönetim ilkelerinde alacaklıların hakları üzerinde de durulmakta, etkili bir iflas çerçevesi ve alacaklı haklarının etkin bir şekilde icraya koyulmasının altı çizilmektedir (Deloitte, 2007).

1.4.3 Şeffaflık

OECD kurumsal yönetim ilkelerinin şeffaflıkla ilgili maddesi şirketin kamuoyu ile doğru, açık ve karşılaştırılabilir bilgi paylaşımını gerektirmektedir. Çünkü yatırımcılar ancak güvenli bir düzeyde kaliteli bilgiye sahip oldukları durumda kaynaklarını etkin bir şekilde yönlendirme olanağı bulmaktadır. Bundan dolayı, şirketin geçmiş dönemdeki performansı ile birlikte geleceğe yönelik amaçları ve karşılaşacağı önemli risklerin yatırımcılara duyurulması, iyi kurumsal yönetimin gereği olarak değerlendirilmektedir. Şeffaflık ilkesi, yalnızca faaliyet sonrası değil, faaliyetin gerçekleştirilmesi sırasında ve öncesinde de geri bildirim sağlanmasına yönelik olanakların geliştirilmesine yönelik düzenlemeleri teşvik etmektedir. Şeffaflık konusunda uygulamada karşılaşılan en ciddi sıkıntılardan biri de çeşitli ülkelerde uygulanan muhasebe standartlarının farklılıkları nedeniyle finansal bilgilerin karşılaştırılabilir olmaktan uzaklaşması olarak görülmektedir. Finansal bilgilerin karşılaştırılabilirliğini sağlamak amacıyla Uluslararası Muhasebe

Standartları Komitesi tarafından Uluslararası Muhasebe Standartları oluşturulmaktadır (Deloitte, 2007).

1.4.4 Hesap Verilebilirlik

Faaliyet öncesinde, sırasında ve sonrasında geri bildirim sağlanmasını içeren şeffaflık ilkesinin aksine, hesap verilebilirlik ilkesi faaliyet sonrasında kapsamaktadır. Bu ilke, yönetim kurulunun tepe yönetim performansını bağımsız bir şekilde izlemesini ve tepe yöneticilerinin hissedarlar karşı hesap verilebilirliğinin temin edilmesini gerektirmektedir. Bu durumun sağlıklı bir şekilde işleyebilmesi için, yönetim kurulu ve tepe yönetim arasında sorumlulukların ne şekilde paylaşıldığı netleştirilmektedir. Aksi takdirde, karar verme gücünün hangi mercide olduğu, dolayısıyla bu kararlar için hesap verme yükümlülüğünün kimde olduğu belirsiz kalmaktadır. Başka bir ifadeyle, yönetim kurulu ve tepe yönetim arasında etkin bir iş bölümü, kurumsal yönetimde hesap verilebilirlik ilkesinin vazgeçilmez koşulu olmaktadır. Bu nedenle, kurumsal yönetimle ilgili rapor ve kodlarda yönetim kurullarının yapısı ve işleyişi ile ilgili düzenlemeler ağırlıklı bir şekilde yer tutmaktadır (Deloitte, 2007).

1.5. KURUMSAL YÖNETİMİN ÖNEMİ

Çoğu oturmuş bir yasal alt yapıya ve gelişmiş sermaye piyasalarına sahip ülkelerde bile, ayrıca kurumsal yönetim düzenlemelerine ihtiyaç duyulmaktadır. Çünkü hukuki alt yapı ne kadar gelişmiş olursa olsun, düzenleme süreci ne kadar esnek ve gelişmelere duyarlı olursa olsun, zaman içerisinde mevzuat ile uygulamalar arasında bir boşluk olması kaçınılmaz olmaktadır. Bu boşluk yeni yasal düzenlemelerle giderilmeye çalışılmaktadır. Ancak bu da zaman almakta, özellikle köklü ve radikal değişikliklerin söz konusu olduğu durumlarda bu süreç daha da uzayabilmektedir. İşte kurumsal yönetimin bu boşluğu gidermede önemli işlevleri olduğu düşünülmektedir. Kurumsal yönetim düzenlemeleri bu alanda; şirketler, piyasa katılımcıları ve şirketle ilgili diğer kesimler için bir yön verme görevi üstlenmektedir. Dolayısıyla kurumsal yönetim düzenlemeleri, doğası gereği mevcut yasal düzenlemelerin her zaman bir adım ilerisinde olmaktadır.

Kurumsal yönetim yasalarla düzenlenemeyecek veya düzenlense dahi yönetimde etkinlik sağlamayacak konuların varlığında şirketin kendine özgü yapısını dikkate alarak etkinliğini artırabilmektedir.

Dünya’da ve ülkemizde aile şirketleri sosyal ve ekonomik açıdan önemli bir yere sahip olmaktadır. Aile şirketlerinin temel amaçlarından birisi de devamlılıklarını sağlayarak sonraki kuşaklara devretmektir. Ancak bu durum çok kolay bir süreç olmadığını ifade etmektedir. Aile şirketlerinin dünya genelinde var olma sürelerine bakıldığında, uzun bir süre varlıklarını sürdüremedikleri ortaya çıkmaktadır. Aile şirketlerinin yaşadıkları bu kötü sonuç, iş dünyasında aşağıdaki şekilde değerlendirmenin yaygınlaşmasına neden olmaktadır;

- Birinci nesil kurar,
- İkinci nesil miras alır ve durumu idare eder,
- Üçüncü nesil ise bitirir (Aktan, 2007).

Bu noktada aile şirketlerinin varlıklarını uzun yıllar boyunca sürdürebilmeleri için ne yapmaları gerektiği, sürekliliklerin önündeki engellerin neler olduğu soruları önem kazanmaktadır. İşte bu soruların cevap bulduğu kavram kurumsal yönetim ilkeleri olduğu görülmektedir.

Son yıllarda sermaye piyasasına kayıtlı şirketlerin sayısının ve ölçüklerinin artması kurumsal yönetim kavramının kurumlar için çekiciliğini daha da artırmaktadır. Ulusal ve uluslararası düzenleyiciler de gerek yayımladıkları yaptırım içeren düzenlemeler, gerek uyguladıkları politikalar ile kurumsal yönetimin önemine işaret etmektedirler.

İKİNCİ BÖLÜM

MUHASEBE BİLGİ SİSTEMİ VE İŞLETMELER AÇISINDAN

ÖNEMİ

2.1. MUHASEBE BİLGİ SİSTEMİ KAVRAMI

İşletmelerin yoğun bir rekabet ortamında faaliyette bulunmaları ve bilgi teknolojilerindeki gelişmeler gibi önemli değişimler işletmelerde yeni yönetim anlayışlarına ve yaklaşımlarına neden olmuştur. Bu ve benzer değişim ve gelişmeler ise işletmelerin planlama ve kontrol işlevlerini yerine getirmesinde ihtiyaç duyulan bilgi alanlarını genişletmiştir. Diğer bir ifade ile günümüzde işletmeler geleneksel muhasebe sistemi tarafından sağlanan bilgilerle yetinmeyip daha fazla ve detaylı bilgilere de ihtiyaç duymaktadırlar. Bu bilgiler bir bütün olarak işletme temel bilgi sistemleri tarafından sağlanırken, işletme yönetiminin planlama ve kontrol işlevlerini yerine getirmesinde ihtiyaç duyulan bilgilerin büyük bir bölümü işletme temel bilgi sistemleri içerisinde yer alan muhasebe bilgi sistemi tarafından sağlanmaktadır (Aysan, 2007).

İşletme büyüyüp geliştikçe, bir yandan kendi içinde çeşitli bölümlere ve hatta şubelere ayrılmakta, öte yandan da ilişkide bulunduğu diğer çevrenin sınırları giderek genişlemektedir. Bu durum, özellikle kurumun orta ve üst basamaklarında alınacak yönetim kararları için her birisinin ayrı bir küçük işletme gibi düşünülebilecek çok çeşitli kurum ve birimlerinden ayrı veya birikmiş bilgi sağlanmasını gerektirmektedir. Bütün bu bilgiler bir araya getirildiğinde ise, küçük bir işletmeye oranla çok daha fazla yer tutmaktadırlar. Ayrıca; bir üst yönetici, çevresinde olup biteni kişisel olarak tek tek gözleyemeyeceğine göre bu bilgilerin kendisine daha çok iletişim yoluyla aktarılması zorunluluğu doğmaktadır. Bu durumda işletme yönetiminde yönetim kararları için gerekli sayısal verileri toplayan, bunları işleyerek yöneticilerin kolaylıkla yararlanabilecekleri bir şekle dönüştürebilen ve sonuçları gerek dönemsel, gerekse ihtiyaç duyulan diğer

zamanlarda ilgili yöneticilere sunan sistematik bir bilgi sağlama düzeninin önemi daha da artmaktadır (Aysan, 2007).

Bunun yanı sıra işletmelerin giderek büyümesi, karmaşıklaşması veya yapının değişmesi, beraberinde yeni gereksinimleri ve konuları ortaya çıkarmaktadır. Büyüyen, karmaşıklaşan bir işletmenin yönetimi daha çok bilgiye gereksinim duymaktadır. Bu durum işletmede yeni bir bilgi sisteminin kurulmasını veya en azından mevcut bilgi sisteminin yeniden gözden geçirilmesini ve yeni isteklere cevap verebilecek duruma getirilmesini zorunlu kılmaktadır. Tablo 2.1’de yer alan bilgiler, bir işletmenin faaliyetlerini devam ettirebilmesi için ihtiyaç duyduğu bilgileri göstermektedir.

Tablo 2.1. İşletmelerin İhtiyaç Duydukları Bilgiler

İşletme Faaliyeti	Anahtar Kararlar	Bilgi İhtiyacı
Sermaye	Ne kadar? Finansman kaynağı? Borçlanma koşulları?	Nakit akdi projeksiyonları, Proforma finansal tablolar, Amortisman planları,
Binaların ve ekipmanların sağlanması	Binaların büyüklüğü? Teçhizat miktarı? Kiralama veya satın alma? Yerleşim? Yerine koyma süresi?	Kapasitenin belirlenmesi, Fiyatların belirlenmesi, Pazarlama çalışmaları, Vergilerin oranları ve yönetmeliklere uygunluk.
İş görenlerin sağlanması ve eğitilmesi	Gerekli olan deneyim? Gerekli olan eğitim uygulamaları?	İş tanımlarının yapılması, İş başvurusu yapanların yetenekleri ve CV’leri
Envanter kazanmak	Ne tür ürünler stoklanacak? Satın alış fiyatı? Hangi satıcıdan?	Pazar analizleri, Stok durum raporları, Satıcı performansı ve ödeme koşulları.
Reklam ve pazarlama uygulamaları	Hangi pazarlama aracı? Hangi içerik?	Fiyat analizi, Pazar kapsamı.
Ürünlerin satışı	Fiyat artış oranı? Direkt satım uygulamaları? Onaylanan kredi kartları?	Proforma satım rakamları, Kredili satışlar, Müşterilerin kredi durumu.
Müşteri ödemelerinin takibi	Hangi koşullarda kredili satım imkânı Nakit ödemeler nasıl değerlendirilecek?	Alacak hesaplarının durumu, Hesapların geri dönüt durum raporları.
İş görenlere ücret ödeme	Ücret miktarı? Kesintiler ve ücret ödememe? Ücret bordolarının hazırlanması?	Satışlardan komisyon, Zaman temelli ücretlendirme, Diğer ücretlendirme
Vergilerin ödenmesi	Ücretlerden kesilen vergilerin ödenmesi? Satışlara bağlı vergiler?	Kanunlar, Vergiden düşülecek giderler, Toplam satışlar.
Satıcılara ödeme	Kime, ne zaman, ne kadar ödeme yapılacak?	Satıcı faturaları, Ödenmesi gereken

(Kaynak : Romney and Steinbart, 2000)

Tablo 2.1’de yer alan bilgilerin eksik veya yanlış olarak sağlanması işletmenin faaliyetlerindeki etkinliğin sağlanamamasına neden olmaktadır.

İşletme yönetimi, üretim faaliyetlerinin planlanması ve kontrolünü, aynı zamanda da rekabet ettiği piyasadaki gelişmeleri takip etmek durumundadır. Bu ise işletmenin hedefinin doğru saptanmasına imkân tanımaktadır. Böylece işletme hem kârlılıkla hem de piyasada kalma konusunda başarılı olabilmektedir.

Gerek kârlılığın sağlanması ve işletmenin varlığını sürdürmesi gerekse etkili karar vermek için, muhasebeciler organizasyonlardaki her yöneticinin (alt sistem yöneticileri ve üst yönetim) ihtiyaç duyduğu bilgiyi toplayabilmeli ve dağıtabilmelidir.

Muhasebe bilgi sistemi, işletmede en eski ve en yaygın kullanılan bilgi sistemidir. Sistemde iş süreçleri ve diğer ekonomik olaylar çift taraflı kayıtla sorumluluk muhasebesi ve kârlılık muhasebesi kapsamında kayıt ve rapor edilmektedir. Bilgisayar temelli muhasebe sistemi, bilanço ve gelir tablosu gibi önemli finansal tabloları analize daha elverişli bir şekilde sunmaktadır. Organizasyonun tarihi yapısı boyunca gerçekleşen fon akışını kayıt ve rapor etmekte ve bilgisayar işletmenin finansal yapısı, diğer analitik muhasebe raporlarını hem tarihi hem gelecek zamanlı olarak tahmini olarak sunabilmektedir (Şaklak ve Buran, 2010).

İşletme yöneticilerine bilgi sağlayan, işletmenin kaynaklarının oluşumunu, oluşan bu kaynakların kullanılma biçimini, tüketilen kaynaklar sonucunda meydana gelen artış ve azalışları ve işletmenin mali açıdan durumunu açıklayan bilgileri üreten ve bunları ilgili kişi ve kuruluşlara ileten sistem, bilgi sistemidir. Kuruluş şekli ve büyüklüğü ne olursa olsun, işletmelerdeki faaliyetlerin çoğu bir kıymet hareketine neden olmaktadır. Mali işlemler olarak nitelendirilebilecek bu işlemler, işletmelerin varlık ve kaynaklarında değişim yaratmaktadır. Sürekli olarak gerçekleşen bu mali nitelikteki işlemlere ilişkin verilerin toplanıp, analiz edilerek ilgili kişi ya da gruplara sunulması gerekmektedir. Bu görevi yerine getiren sistem ise muhasebe bilgi sistemidir (Şaklak ve Buran, 2010).

Muhasebe oldukça eski bir bilimdir. Muhasebe tarihine bakıldığında, M.Ö. 3400'lü yıllara kadar uzandığı görülmektedir. M.Ö. 3400'lü yıllarda Mısırlılar tarafından muhasebe alanında ilk uygulamalara rastlanılmaktadır. Daha sonra M.Ö.

2200'lü yıllarda Sümerlilerin muhasebe ile ilgili etkinlikleri görülmektedir. M.Ö. 2200'lü yıllardan M.S. 13.-14.yüzyıl dönemine kadar muhasebe alanında çok ciddi bir gelişme görülmemektedir. 13.yüzyılda ve 19.yüzyılda muhasebe sisteminde iki metot kullanıldığı görülmektedir. Bu iki metottan birincisi Merdiven (Tek Giriş) Metodudur. İkinci metot ise Çift Giriş Metodudur. Bu iki metottan ilki, 19.yüzyıla kadar kullanıldığı görülmektedir. İkinci metodun ise 19.yüzyıldan itibaren kullanıldığı görülmektedir. Bu metotlarla beraber, "Geliştirilmiş Merdiven Metodu"ndan bahsedilmektedir ve 600 yıl kullanıldığı bilinmektedir. Fakat bu metot hakkında yeterince bilgi olmadığından nasıl bir sistem olduğu tam olarak bilinmemektedir (Güvemli, 2000).

Avrupa'da ise, muhasebe sistemi M.Ö 2000-3000 yılları arasında Orta Asya'da Venedikliler ve Cenevizliler tarafından Avrupa'ya taşındığı görülmektedir. Daha sonra, 15. yüzyılda İtalya'da gelişim göstermeye başlayan muhasebe bilimi ne yazık ki uzun yıllar sadece defter tutma ile eş tutulmuştur. 19. yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu'nun kullandığı Çift Giriş Metodu ve Geliştirilmiş Merdiven Metodu kullanıldığı görülmektedir. Ancak 20.yüzyıl sonlarında yönetim bilgi sistemleri, muhasebe birimlerinin üzerindeki defter tutma yükünü minimum düzeye indirdiğinden, muhasebenin işletme içindeki rolü değişmiştir. Günümüzde muhasebe birimleri, iş ihtiyaçlarına çözüm getiren yönetim sistemlerini tasarlamak ve sisteme girişi yapılan verilerden elde edilen bilgiyi analiz etmek, yorumlamak ve bilgileri kullanmak sorumluluklarını üstlenmişlerdir (Güvemli, 2000)

Muhasebe bilgisinin niteliksel özellikleri şunlardır:

I. Birincil Nitelikler

i.İlgililik,

- Tahmin değeri,
- Geri bildirim değeri,
- Zamanlılık,

ii. Güvenilirlik,

- Doğruluğun kanıtlanabilir olması,
- Temsilde sadakat,
- Tarafsızlık,

II. İkincil Nitelikler

- Karşılaştırılabilirlik,
- Tutarlılık (Yılancı, 2001).

Bir bilgi sistemi olan muhasebe, izlemeye, teşhis etmeye, önlem almaya ve programlamaya ilişkin bilgilerin kaynağıdır. Bu nedenle fonksiyonel boyutlarıyla muhasebe yaptığı işlemler ile işletmelerin birer görme organı durumundadır.

Muhasebe bir sayılar ile ölçme disiplini, evrensel anlamda ise işletmenin dili olarak tanımlanmaktadır. Muhasebe sermayeyi, borcu, alacağı, ciroyu, maliyeti, yatırımları, karı, zararı bilimsel esaslara göre ölçmekte, zamanlamakta ve kendi özel teknikleriyle kayda geçirmekte ve sonra da bunları faydalı anlaşır bir şekilde sunmaktadır. Finansal bilgiler, kendisinden beklenen amaçları gerçekleştirebilmek için sunulduğu dönemin ekonomik etkilerini taşımalı, diğer bir ifade ile anlamlı olmalıdır. Muhasebe mesleğinde pek çok sayıda finansal bilgi üretilmektedir. Üretilen bu bilgiler önemlilik ve öncelik esaslarına göre sunulmalıdır. Zira çok sayıda bilginin sunulması, az bilgi sunmak kadar tehlikeli ve yanıltıcı olabilmektedir (Yılancı, 2001).

Muhasebe bilgi sistemi, yönetim bilgi sisteminin alt sistemidir. İşlevsel ve yönetim kontrol düzeylerindeki kararları vermek için yapılandırılmıştır. Muhasebe bilgi sistemi; ilgili bilgiyi toplamakta, sınıflandırmakta, işlemekte, analiz etmekte ve bilgiyle iletişim kurarken; yönetim bilgi sisteminin diğer fonksiyonlarının işletmenin işlevlerini etkileyen her çeşit bilgisi için yapmaktadır.

Bu bağlamda ölçme, değerlendirme ve iletişim aracı niteliğini taşıyan muhasebe;

- İşletme için finansal sonuçlar doğuran olay ve işlemlere ait verileri parasal tutarlar ve gereğinde diğer sayısal veriler halinde toplayan,

- Bu verileri, işletme ile ilgisi olan belli başlı kişilerin gereksinim ve amaçlarını göz önünde bulundurarak kayıt, sınıflandırma ve analiz yoluyla işleyen,
- Elde ettiği sonuçları çoğunluğu dönemsel olarak düzenlenen özetleyici raporlar halinde ilgililere sunan, sistematik bir bilgi sağlama düzeni olarak tanımlanabilmektedir (Xu, 2003).

Muhasebe bilgi sistemi ise, insan ve donanım gibi kaynakların bir araya getirilerek finansal ve diğer verilerin bilgiye dönüştürülmesi için tasarlanmıştır.

Muhasebe bilgi sisteminde, muhasebeciler sistem gelişimine iki türlü katkıda bulunmaktadır. Bunlardan birincisi, muhasebe sistemlerini tasarlayan proje takımlarında yer almak, ikincisi ise, yeni sistemin uygulanmasına yönelik inceleme ve önerilerde bulunmaktır.

Defter tutma kavramı ile eş anlamlı olmaktan çıkıp, raporlama, analiz etme ve yorumlama kavramlarını da içine alarak çok daha kapsamlı hale gelen ve planlama, kontrol ve karar almaya yardımcı olan muhasebe, işletme yönetimi ve diğer kullanıcılar tarafından vazgeçilemeyecek kadar önemli bir duruma gelmiştir. Muhasebe süreci gerçekleşirken aynı zamanda bu süreci gerçekleştiren bilgi kaynağı ile bilgi kullanıcıları arasında bir iletişimde gerçekleşmektedir. Muhasebe süreci ve uygulamalarının iletişimin gerçekleşmesi için gerekli olan kaynak, anlaşılabilir bir mesaj ve alıcı gibi iletişim sürecinin tüm öğelerini içermesi ve bu süreç ile paralellik göstermesi gerekmektedir. Kişiler arasındaki bilgi paylaşımını ve etkileşimini sağlayan ve birçok bilim dalında uygulanabilen iletişim kuramının, muhasebenin geliştirilmesi için de kullanılabileceğini ve muhasebecinin bir iletişim süreci olarak kabul edilebileceğini göstermektedir (Gökdeniz, 2005).

Bir işletme en iyi muhasebe kayıtları dizisine sahip olabilir, fakat bu kayıtlarının içerdiği bilgiler çeşitli kişilere ya da gruplara uygun ve istenilen bir biçimde iletilmedikçe muhasebenin var oluşunu sağlayan amaçların ve nedenlerin birçoğu ortadan kalkmaktadır. İletişim aynı zamanda muhasebe işlevlerine önem veren ekonomik birimlerin birçoğu için de son derece önemlidir. Biçimsel bir örgüt yapısına sahip ekonomik birimler, iletişimden büyük ölçüde etkilenmektedir.

İletişim teknikleri ya da iletişim yöntemleri örgütün karar alan birimlerinin faaliyetlerini önemli ölçüde etkilemektedir.

Muhasebe bilgi sisteminin temeli, işletmede bölümler arasında koordinasyonun sağlanması, toplanan verilerin ortak bir esas dâhilinde değerlendirilmesi ve kullanıcılara gerektiği anda anlamlı bir şekilde iletilmesidir. Muhasebe bilgi sistemini işletmenin diğer temel bilgi sistemlerinden ayıran temel özellik, bu sistemin işlemlerin ekonomik etkisi ile ilgili olmasından kaynaklanmasıdır (Gökdeniz, 2005).

Bir varlık için muhasebe bilgi sisteminin amacı farklı kullanıcıların bilgi ihtiyaçlarını tahmin ederek, veriyi muhasebe bilgisine çevirmek üzere fiziksel kaynakları ve diğer unsurları toplamaktır. Muhasebe bilgi sisteminin üç temel amacı vardır:

- Günü gününe işlevleri desteklemek,
- Dâhili ve harici karar vericilerin kararlarını desteklemek,
- Yönetimle ilgili zorlukların çözümüne yardım etmektir (Xu, 2003).

Muhasebe bilgi sistemi bu amaçları; veri toplaması, veri işlemesi, veri tabanı, prosedürler, çalışanlar, fabrika varlıkları, tedarikler ve kapital gibi fonksiyonlarla birleştirmektedir. Muhasebe bilgi sistemi; işletmelerin yapılarına, özelliklerine ve faaliyet konularına göre de değişiklikler göstermektedir.

2.2 MUHASEBE BİLGİ SİSTEMİ İLKELERİ

Sistem geliştirme çalışmaları, işletmenin muhasebe bilgi sisteminin kurulması veya tamamlanması için sistemin tasarımından kullanılmasına kadar ve daha sonar kontrol edilmesi dâhil adım adım yapılacak bütün işlemleri kapsamaktadır. Muhasebe bilgi sisteminin veya herhangi bir alt bilgi sisteminin başarısını belirleyecek olan belli başlı muhasebe bilgi sistemini geliştirme ilkeleri şunlardır:

2.2.1. Uygun Maliyet İlkesi

Muhasebe bilgi sistemi, yönetimin gereksinimlerine uygun olarak tutarlı bir şekilde bilgi sağlamak ve iç kontrolü mümkün kılmak amacıyla uygun bir maliyet

ilkesi ile geliştirilmelidir. Uygun maliyetin ölçüsü, sistem için harcanan parayla, sistemin işletmeye sağlayacağı ölçülebilir yararların karşılaştırılmasına bağlıdır (Xu, 2003).

2.2.2. Raporlama İlkesi

Muhasebe bilgi sistemi, içe ve dışa yönelik olarak etkin bir raporlama düzeni sağlayacak şekilde geliştirilmelidir. Çünkü iç ve diğer bilgi kullanıcıları tarafından istenecek bilgiler aynı muhasebe bilgi sisteminden sağlanmaktadır (Xu, 2003).

2.2.3. İnsan Etkeni İlkesi

Muhasebe bilgi sistemini çalışmasından sorumlu kişiler sistemin sosyal yapısını oluşturmaktadırlar. Benimsenmeyen bir sistemin çalışma imkânı yoktur. Etkin bir muhasebe bilgi sistemi, ancak belirli temellere dayalı sağlam bir sosyal yapı ve bu sosyal yapıyı oluşturan kişilerin sistemi benimsemeleriyle mümkündür (Xu, 2003).

2.2.4. Örgüt Yapısı İlkesi

Örgüt içinde yeri ve buna bağlı olarak yetki ve sorumlulukları iyi tanımlanmamış bir yöneticinin, bilgi gereksinimlerinin neler olabileceği belirlenemez. Sağlıklı bilgi akışı, gerekli yerlere, gerekli bilginin verilmesi, ancak tanımlanmış bir örgüt yapısı içinde gerçekleşmektedir (Xu, 2003).

2.2.5. Esnek Olma İlkesi

İşletme, gerek gelişme sürecinden gerekse iç ve diğer koşullardan doğan değişikliklerle karşı karşıya kalmaktadır. İşletmenin yeni bilgi ve kontrol gereksinimlerine cevap vermek, ancak değişikliklere uyum sağlayan esnek bir sistemle mümkün olabilmektedir. Esnek bir sistem ise, değişiklikler karşısında yeni baştan düzenleme gerektirmeksizin yeni gereksinimlere yalnızca yeni bir takım eklerle cevap verebilen bir sistemdir (Xu, 2003).

2.2.6. Açık ve Anlaşılabilir Olma İlkesi

Açık ve anlaşılabilir işlemlere dayalı bir sistem, kişiler tarafından karmaşık bir sisteme nazaran daha çabuk öğrenilebilmektedir. Buna bağlı olarak işlemler daha

kolay bir şekilde yapılmaktadır. Açıklık ve anlaşılabilirlik, sistemin çalışmasından sorumlu kişilerin sistemi izleyebilmelerini kolaylaştırmaktadır (Xu, 2003).

2.2.7. Veri biriktirme ve İşleme İlkesi

Muhasebe bilgi sisteminden istenen etkinliğin sağlanması, başka bir deyişle anlamlı, zamanlı ve ilgili yönetsel bilgilerin elde edilmesi verilen sistemdeki ilk kayıtlarına bağlıdır. Bu bakımdan ilk kaydın doğruluk ve ayrıntı derecesi oldukça önemlidir. Bir ekonomik olayın ortaya çıkması durumunda, bilgi işleme konu olacak verinin doğru ve gerekli ayrıntılarla ilk kayıtlarının yapılması gerekmektedir (Xu, 2003).

2.3. MUHASEBE BİLGİ SİSTEMİNİN VE İLKELERİNİN ÖNEMİ

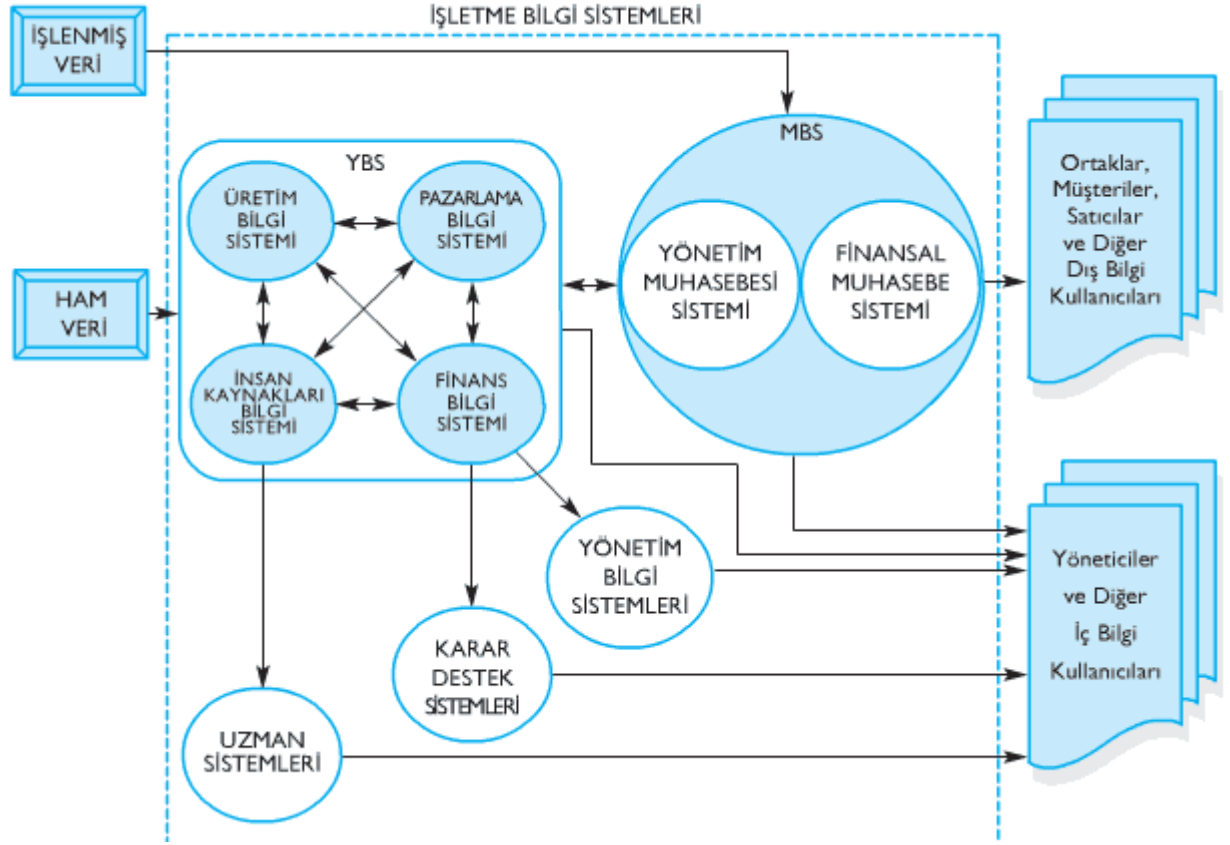
Sistemler, bir sonuç elde etmeye yarayan yöntemler düzeni veya belirli bir amaç için oluşturulan ve özel bilgi gerektiren kurumsallaşmış faaliyetler bütünüdür. Bilgi ise, herhangi bir konu hakkında açıklamalar sunan veriler bütünüdür. Bu verilerin belirli bir amaç doğrultusunda toplanması, depolanması ve işlenmesini sağlayan sistemler, bilgi sistemlerini oluşturmaktadır (Akyüz, Görmüş ve Bektaş, 2008). Bilgi, bugünün iş yaşamında, stratejik bir rekabet aracı niteliğindedir. Rekabetin son derece yoğun yaşandığı günümüz iş yaşamında, işletmeler, öne çıkabilmek amacıyla sahip oldukları kaynakları en etkin bir biçimde kullanma çabası içindedirler. Kaynakların etkin kullanımı noktasında ihtiyaç duyulan temel unsur bilgidir. Bilgiden ekonomik bir değer sağlama amacıyla özellikle gelişmiş ekonomiler bilgiyi işleme ve yönetme amacındadırlar. Bunu sağlayabilen ekonomilerin, işletmelerin, toplumların ve bireylerin refah seviyelerinde artışlar gözlemlenmektedir. Bilginin bugün işletmeler için anlamı değerli bir sermaye unsuru olmasıdır. İşletmelerin sahip olduğu bu önemli sermaye değerinden fayda sağlayabilmeleri, belirli ilke ve kurallar etrafında bilgi üretimini ve sunumunu gerçekleştirebilmelerine bağlıdır. İşletmeler için bilgi işleme; “elde edilen verilerden yöneticiye yararlı raporlar ya da genel anlamda bilgiler oluşturabilmek için bir takım araçlar kullanılarak yapılan işlemlerdir” (Gökdeniz, 2005). Bilgi işleme süreçleri ile sağlanan bilginin işletmede ilgili birim ve kişilere iletiliminin sağlanması ile işletme yönetimlerinin fonksiyonlarını yerine getirebilmesi ve kaynakları etkin kullanılabilmesi mümkün olabilmektedir

(Yılancı, 2001). Bu amaçlarla işletmelerde oluşturulan bilgi sistemleri, organizasyonu yönetebilmek ve karar verme mekanizmalarını desteklemek amacıyla gerekli bilgiyi toplamak, işlemek, saklamak ve dağıtmak gibi birbiri ile doğrudan ilgili unsurların oluşturduğu bir yapıyı ortaya koymaktadır.

İşletmelerin iç ve dış çevresiyle olan her türlü etkileşimleri, çeşitli bilgi sistemleriyle yönetime ulaşmakta ve yönetim bu bilgilerle sistemi kontrol altında tutabilmektedir. Bilgi sistemleri, işletmelerin çevresi, girdileri, süreçleri ve çıktılarıyla yönetimi arasında her türlü iletişimi sağlayabilmektedir. Daha kapsamlı bir ifade ile işletme bilgi sistemi; işletmenin para, insan gücü, malzeme, makine, teknoloji, bilgi ve insan kaynaklarının amaçlar doğrultusunda en etkin ve verimli bir şekilde kullanılmasını planlamak, örgütlemek ve kontrol etmek olmaktadır. Bunun için yönetimin gereksinim duyduğu işletme içi ve işletme dışı finansal ve finansal olmayan; niceliksel ve niteliksel bilgileri, gerektiği yer ve zamanda gerekli kişilere kullanabilecekleri şekilde sürekli olarak sağlamak amacıyla kurulan ve çalıştırılan sistemler bütünüdür (Sürmeli, 2001).

İşletme bilgi sistemi, alt bilgi sistemleri arasında bilgi alış verişine izin veren ve sistemleri entegre eden bir sistemler bütünüdür (Mugan ve Akman, 2000). Bir diğer ifade ile işletme bilgi sistemi, işletmenin faaliyetlerine ilişkin bilgi üreten alt sistemlerden oluşan bir sistemler bütünüdür. Bütünsel olarak işletme bilgi sistemi; üretim bilgi sistemi, pazarlama bilgi sistemi, personel bilgi sistemi, muhasebe bilgi sistemi ve finansal bilgi sistemlerinden oluşmaktadır. Bu sistemler bir birinden bağımsız olmayıp işletme bilgi sisteminin ihtiyaç duyduğu bilginin üretimini sağlamak amacıyla ilişki içerisindeyler. Muhasebe bilgi sistemi işletme bilgi sisteminin bir alt sistemi olup, sistemler arasında ilişkinin sağlanması noktasında muhasebe bilgi sistemi diğer bilgi sistemlerinin her biri ile ayrı ayrı ve çok yönlü bir ilişki içerisindeydir. Bu ilişki aşağıdaki Şekil 2.1’de görülmektedir.

Şekil 2.1. İşletme Bilgi Sistemi ve Muhasebe Bilgi Sistemi Arasındaki İlişki

(Kaynak: <http://notoku.com/temel-isletme-bilgi-sistemleri/>)

İşletme bilgi sisteminin bir alt sistemi olan pazarlama bilgi sistemi, pazarlama işlevinin başarıyla gerçekleştirilebilmesi için, pazarlama planlaması, pazarlama kontrolü ve işlem süreçlerine ilişkin bilgileri sağlamaktadır. Pazarlama bilgi sistemiyle; mamul geliştirme, fiyatlama, reklâm, satış tahmini, pazar analizi, dağıtım kanalının seçimi gibi pazarlama kararları alınır, uygulanır ve uygulamalar kontrol edilerek gerekli düzeltici eylemlerde bulunmaktadır. Pazarlama sisteminin ürettiği bilgi formlarının bir kopyası, muhasebe bilgi sistemine gönderilmekte ve muhasebe bilgi sisteminde girdi olarak işlem görülmektedir. Üretim bilgi sistemi, mal ve hizmetlerin üretim süreçlerinin planlanması ve kontrolüyle ilgili tüm faaliyetleri kapsayan ve işletmenin üretim işlevini destekleyen bütünlük bir bilgi sistemidir. Üretim bilgi sisteminde üretilen tüm bilgiler ve bunların bilgi formlarına işlenmiş birer kopyaları, muhasebe bilgi sistemine ulaştırılır. İnsan kaynakları bilgi sistemi, ücret bordrolarının hazırlanması, personel sicillerinin tutulması, personel seçme, işe yerleştirme, personel

değerleme, personel verimliliği, personel eğitimi, personel sağlığı ve güvenliği konularını kapsamına alır. İnsan kaynağı bilgi sistemi, insan kaynağı yönetimini destekleyen ve diğer bilgi sistemleriyle etkileşim içinde bulunan bir bilgi sistemidir. İşletmede çalışan tüm personele ilişkin bilgiler bilgisayar veri tabanına girilir. Gerektiği zamanda herhangi bir personele ilişkin kayda hızlı bir erişim sağlanarak gerekli bilgiler elde edilir. İnsan kaynakları bilgi sisteminde üretilen bilgiler ve bunların bilgi formlarına işlenmiş birer kopyaları, muhasebe bilgi sistemine ulaştırılır. Finansal bilgi sistemi, işletmenin finansal kaynaklarının bulunması, bu kaynakların işletme varlıklarına yatırılması ve tüm finansal faaliyetlerin denetimini destekleyen bir bilgi sistemidir. Sermaye bütçelemesi, finansal tahmin, finansal bilgi sisteminin önemli alt sistemleridir. Finans bilgi sisteminin ürettiği bilgi formlarının bir kopyası, muhasebe bilgi sistemine gönderilir ve orada girdi olarak işlem görürler. Yapılan açıklamalardan da anlaşılacağı üzere işletmedeki bütün finansal olaylara ilişkin veriler, nihayetinde muhasebe bilgi sisteminde toplanmaktadır. İşletmelerle ilgili bilgi üreten ve toplumun her kesimine sağladığı yararlar nedeniyle pragmatik bir bilim olarak da nitelenen muhasebenin ürettiği bilgilerin değerini ise muhasebe bilgi sisteminin etkinliği belirlemektedir. Muhasebe bilgi sisteminin etkinliği ayrıca işletme yönetimin etkinlik düzeyini belirlemektedir (Kısakürek ve Pekcan, 2005). İşletmelerin planlama, koordinasyon ve kontrol faaliyetlerinin sağlanmasında, bilgi sunan ve sunduğu bilgilerinden yararlanan sistemlerden biri olan muhasebe bilgi sistemi, işletme yönetimlerinin fonksiyonlarını yerine getirmelerinde önemli bir rol üstlenmektedir (Doğan, A ve Diğerleri, 2004). Muhasebe bilgi sistemi diğer bilgi sistemlerinden topladığı bilgiler aracılığı ile işletme bölümleri arası kontrolü ve denetimi sağlayabilmektedir. İşletmelerde muhasebe bilgi sistemi beş temel konuda bilgi oluşturmaya çalışmaktadır (Güzel ve Mersin, 2007). Bunlar;

- Uzun vadeli planların hazırlanması ve bunlarla ilgili stratejilerin geliştirilmesi,
- İşletme kaynaklarının dağılımı ile ilgili kararlar,
- Faaliyetlerle ilgili maliyet planlaması ve kontrolü,
- Performans ölçümü ve değerlendirilmesi,

- Finansal bilgilerin oluşturulması ve raporlanması,

Muhasebe bilgi sistemi; yönetimin varlıklar üzerindeki yönetim sorumluluğunu yerine getirmek, işletme eylemlerinin kontrolünü olurlu kılmak, geleceğe ilişkin işletme eylemlerini planlamak için gerekli bilgileri sağlamaya yönelik bir sistem olarak tanımlanabilir (Sürmeli, 2001). Bu yönüyle muhasebe bilgi sistemi, organizasyon bilgi sisteminin en temel ögesi olup işletmenin sürekliliğini sağlama yönünde işletme faaliyetlerinin geleceğe yönelik koşullar dikkate alınarak planlanmasına olanak sağlamaktadır. Bu sistem, hem geleneksel muhasebe işlevlerini yerine getiren ve hem de yönetim muhasebesi, maliyet muhasebesi, sorumluluk muhasebesi, işletme bütçesi gibi yönetsel işlevleri içeren geniş bir bütündür.

Muhasebe bilgi sistemi, işletmenin hedeflerine metotlu ve sistematik bir biçimde ulaşmasını sağlamaya yönelik olup, bilgi işleme sistemleri muhasebe bilgi sisteminin bel kemiğini oluşturmaktadır. Bilgi işleme sistemleri muhasebe bilgi sisteminin ayrıntılı tasarımını oluşturmada ve sistemi uygulamaya geçirmede rol oynamaktadırlar. Bu aşamada gereken işlemlerin planlanmasından başlanarak alt sistemlerin tanımlanması, sistem için gereken bilgi işlem faaliyetlerinin belirlenmesi gerekmektedir. Sistemde kolaylık sağlayacak kodlama işlemlerinin yapılması, veri temellerinin ve sistemde işleme koyulacak belgelerin geliştirilmesi, sisteme uygun olan donanımın seçilmesi, işletmenin sistem için gerekli olan örgütsel yapının yenilenmesi ve sistemi anlatan, tanıtan ve ne işe yarayacağını gösteren dokümanların hazırlanması ile muhasebe bilgi sisteminin ayrıntılı tasarımı tamamlanmış olmaktadır. İşletmeler kendilerine uygun bir muhasebe bilgi sistemini oluştururken, sistem için gerekli aşamaları yerine getirmeleri gerekmektedir (Sürmeli, 2001). Bir diğer ifade ile muhasebe bilgi sisteminin oluşturulmasına karar veren işletmeler, sistemin ayrıntılı tasarımını ve uygulamasını yapmalıdırlar.

Sistemin ögeleri, o sistemin belirlenebilen ve birbirine bağlı olan, sistemi çalışır duruma getiren ve sisteme işlerlik kazandıran somut elemanlardır. Muhasebe bilgi sistemini oluşturan ögeleri bilmek ve bu ögeler arasındaki ilişkileri doğru bir şekilde kurmak işletmelerde kurumsal yönetim uygulamalarının etkinliğinin sağlanabilmesi açısından önemlidir. Muhasebe bilgi sisteminin işlevini yerine getirebilmesi için sisteme işlerlik kazandıran ögeler; personel ve haberleşme araçlarından oluşmaktadır.

Muhasebe bilgi sisteminin bir ögesi olarak personel; verileri bilgi işlem eylemleri ile işleme tabi tutan ve sonuçta gerekli bilgilere dönüştüren, muhasebe bilgi sistemine düşen görevleri yerine getiren, konuyu bilen ve sistemi çalıştıran kişilerdir. Haberleşme araçları ise veri veya bilgilerin toplanması ve bilgi işlem faaliyetlerine tabi tutulması için gerekli belgelerdir. Haberleşme araçlarının düzenlenmesi veya defter tutulması zorunluluk olarak yasalarla belirlenmiştir. Öte yandan işletmelerin büyüklüğü, muhasebeye verilen önem gibi faktörlere bağlı olarak yasal zorunluluk olmadığı halde işletmelerde farklı haberleşme araçlarına rastlanabilir. Muhasebe bilgi sistemi, işletmenin mali durumu ve faaliyet sonuçları ile ilgilenen kişi ve kurumlara bilgi sağlayan sistemdir. Muhasebe bilgi sisteminin farklı gereksinimleri tatmin etmesi, doğru, güvenilir ve zamanında bilgilerle raporlar hazırlanmasıyla mümkündür. Bütün bunlar için, muhasebenin genel kabul görmüş ilkelerinden yararlanır. Bu ilkelerin amacı, muhasebe bilgi sisteminde muhasebe uygulamalarındaki farklılıkları azaltmak, işletme içi ve işletmeler arası karşılaştırmaya uygun mali tabloların, raporların elde edilmesine olanak sağlamaktır (Sürmeli, 2001). Diyebiliriz ki muhasebe uygulamalarının çağdaş özellikleri, bilgi ve raporlama sisteminde ortaya çıkmakta ve bu bilgilerin güvenilir, kolay anlaşılabilir ve ulaşılabilir olması önem taşımaktadır. Muhasebenin bir sistem anlayışı içerisinde ele alınmasının önemi küresel alanda gün geçtikçe daha da iyi bir şekilde kavranmakta, bilgi kullanıcılarına düzenli ve zamanlı bilgi akışı sağlanmasının gerekliliği sürekli vurgulanmaktadır. Ünelere yayılan işletmelerle ilgili çıkar grupları, finansal raporlama karşılaştırmaları yaparak yatırım kararları vermektedirler. Bu karşılaştırmaları sağlıklı yapabilmek için muhasebe bilgi sisteminden sağlanan hesap verebilir, sorumluluk anlayışına dayalı, şeffaf ve güvenilir finansal raporlara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu noktada muhasebe bilgi sistemi, işletme ile ilgili finansal raporların şeffaf, sorumlu ve hesap verebilir bir anlayışla hazırlanmasında önemli bir araçtır. Bu anlamda muhasebe bilgi sisteminin yerine getirdiği görevlerin, kurumsal yönetim anlayışı ve ilkeleri ile de benzerlikler gösterdiği görülmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KURUMSAL YÖNETİM İLKELERİ VE MUHASEBE BİLGİ SİSTEMİ İLİŞKİSİ

Bir ölçme, değerlendirme ve iletişim aracı niteliği taşıyan muhasebe:

- İşletme için finansal sonuçlar doğuran olay ve işlemlere ait verileri parasal tutarlar ve gereğinde diğer sayısal veriler halinde toplayan,
- Bu verileri, işletme ile ilgisi olan belli başlı kişilerin gereksinim ve amaçlarını göz önünde bulundurarak “kayıt, sınıflandırma ve analiz” yoluyla işleyen,
- Elde ettiği sonuçları çoğunluğu dönemsel olarak düzenlenen özetleyici “raporlar” halinde ilgililere sunan sistematik bir bilgi sağlama düzenidir (Büyükmirza, 2003).

Muhasebenin işletmeyle ilgisi olan kişi ve kuruluşlara sayısal bilgi sağlamada muhasebenin etkin bir görevi bulunmaktadır. Muhasebenin bu etkin görevi yerine getirmesinde gerekli olan bilgiyi, muhasebe bilgi sistemi sunmaktadır (Büyükmirza, 2003). Muhasebe bilgi sistemi, işletmenin mali durumu ve faaliyet sonuçları ile ilgilenen kişi ve kurumlara bilgi sağlayan sistemdir. Muhasebe bilgi sisteminin çıkar gruplarının farklı ihtiyaçlarını karşılaması, doğru, güvenilir ve zamanında bilgilerle raporlar hazırlanmasıyla mümkün olabilmektedir. Bütün bunların sağlanabilmesi için, muhasebenin ürettiği belge ve raporların genel kabul görmüş muhasebe ilkelerine göre hazırlanmış olması gerekir. Bu ilkelerin amacı, muhasebe bilgi sisteminde muhasebe uygulamalarındaki farklılıkları azaltmak, işletme içi ve işletmeler arası karşılaştırmaya uygun mali tabloların, raporların elde edilmesine olanak sağlamaktır. Muhasebe uygulamalarının çağdaş özellikleri, bilgi ve raporlama sisteminde ortaya çıkmakta ve bu bilgilerin güvenilir, kolay anlaşılabilir ve ulaşılabilir olması önem taşımaktadır (Dinç ve Abdioğlu, 2009).

Günümüzde işletmelerden doğru ve güvenilir muhasebe kayıtlarının yanı sıra, işletme ile ilgili taraflara gereksinim duydukları bilgileri sorumluluk anlayışı ile anlaşılır bir biçimde, şeffaf, hesap verebilirlik yaklaşımı ile zamanında sunmaları istenilmektedir (Dinç ve Abdioğlu, 2009). Küreselleşme sonucu farklı ülkelerde bulunan işletmelerle ilgili çıkar grupları, finansal raporlama karşılaştırmaları yaparak yatırım kararları vermektedirler. Bu karşılaştırmaları sağlıklı yapabilmek için muhasebe bilgi sisteminden sağlanan hesap verebilir, sorumluluk anlayışına dayalı, şeffaf ve güvenilir ve de karşılaştırılabilir finansal raporlara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu noktada muhasebe bilgi sistemi, işletme ile ilgili finansal raporların şeffaf, sorumlu ve hesap verebilir bir anlayışla hazırlanmasında önemli bir araç niteliği taşımaktadır. Bu kapsamda işletmenin muhasebe bilgi sisteminden beklentiler ancak işletmede geçerli kurumsal yönetim anlayışı ile mümkün olabilmektedir (Dinç ve Abdioğlu, 2009).

İşletmeyle ilgili çıkar grupları arasındaki ilişkinin düzenlenmesinde etkili olan kurumsal yönetim anlayışı, muhasebe bilgi sistemine bağımlı bir süreçtir. Çünkü işletmede kurumsal yönetim anlayışının hayata geçirilmesinde rol oynayan yönetim kurulu ve denetim komitesi gibi kurumsal yönetim mekanizmaları muhasebe bilgi sisteminden destek sağlama ihtiyacı içerisindedir. İşletmelerin sürekliliğini sağlayacak ve uzun süreli kârlı, sağlıklı büyümelerini güven altına alacak kurumsal yönetim uygulamalarının kurumsal yönetim mekanizmalarınca oluşturulması ve devamlılığın sağlanması büyük ölçüde, muhasebe bilgi sisteminden sağlanan bilgiler ile mümkün olabilecektir (Dinç ve Abdioğlu, 2009).

Kurumsal yönetim, şirketlerin faaliyetlerini, planlarını, hedeflerini, verimliliklerini ve performanslarını değerlendiren ve kontrol eden bir sistemdir. Bilgiyi zamanında ve gerekli yerlere ulaştıran muhasebe bilgi sistemi, kurumsal yönetim uygulamalarının, işletme içerisinde gelişmesi ve yaygınlaşması açısından son derece önemli bir araç olmaktadır. Bilgi üretiminden sağlanabilecek faydanın üst seviyelerde olabilmesi, bilginin güvenilir, zamanlı ve gereksinmelere uygun olarak üretilmesi ile mümkündür. Muhasebe uygulamalarının çağdaş özellikleri, bilgi ve raporlama sisteminde ortaya çıkmakta ve bu bilgilerin güvenilir, kolay anlaşılabilir ve ulaşılabilir olması önem taşımaktadır. Kurumsal yönetim büyük ölçüde, bu

özelliklere sahip bir bilgi sisteminden güç almaktadır (Aysan, 2007). Etkin kurumsal yönetim uygulamalarına sahip şirketlerde yatırımcılar açısından şirket lehine güven tesis edilmesi ve şirketin sermaye maliyetinin düşürülmesi sağlanmakta ve şirketin performansı ve karlılığı artmaktadır (Metiner, 2006). İşletmelerin başarılı olmaları, dünyadaki gelişmelere ayak uydurabilmeleri, kurumsal olarak yönetilebilmeleri ve üst yönetimin isabetli kararlar alabilmesi ancak etkin bir muhasebe sisteminin varlığına ve muhasebe bilgi sistemince üretilen bilgilerin kullanılmasına bağlıdır. (Şaklak ve Buran, 2010).

Muhasebe bilgi sistemi ile kurumsal yönetim anlayışı arasındaki ilişkinin en temel noktası, yatırımcı, işletme yöneticileri ve kamuoyu arasındaki ilişkinin düzenlenmesidir. Kurumsal yönetim anlayışıyla birlikte yöneticiler, işletme faaliyetlerinde sadece kendi faydalarını arttırma tedbirleri almamakta, aynı zamanda kamuoyu kapsamında yatırımcıların işletmeden daha fazla fayda elde etmesi için daha geniş tedbirler almaktadır (Sloan, 2001). Bu tedbirler, kurumsal yönetim anlayışının temel ilkeleri çerçevesinde gerçekleşmektedir. Kurumsal yönetim anlayışının şeffaflık, hesap verebilirlik, sorumluluk ve adillik ilkeleri çerçevesinde yöneticiler, yatırımcılarla ilgili çeşitli bilgilerin tutulmasında ve bu bilgilerin kamuoyuna doğru, güvenilir ve açık bir biçimde aktarılmasında muhasebe bilgi sisteminin temel ilkeleri çerçevesinde elde edilen muhasebe verilerinden yararlanırlar. Ayrıca, muhasebe bilgi sistemi kapsamı içerisine giren denetim, denetim komitesi ve muhasebe standartlarına göre bu bilgiler değerlendirilerek yasalara uygunluk bakımından güvence altına alınmaktadır (Dinç ve Abdioğlu, 2009). Bu bakımdan, işletmelerin geleceğe yönelik stratejik planların yapılmasının ve uzun süreli kâr elde edilmesinin güvence altına alınmasında gerekli muhasebe ve finansman olan kurumsal yönetim anlayışının işletme içerisinde uygulanabilmesi ancak muhasebe bilgi sisteminden sağlanan bilgiler ile mümkün olabilecektir.

Son yıllarda yaşanan kurumsal başarısızlıklar ve güvenilir bilgi elde edilememesi; işletmelerin muhasebe, denetim ve iç kontrol yapıları hakkında tartışmalara neden olmuştur. Bu doğrultuda çözüme yönelik gerçekleştirilen düzenlemeler, kurumsal yönetim anlayışının doğuşuna neden olmuştur. Kurumsal yönetim anlayışı işletmelerde etkin bir iç kontrol sisteminin varlığının önemine

değinererek sağlıklı bir şekilde işleme için yönetimce gerekli önlemlerin alınmasını istemektedir. İşletmelerde güçlü bir iç kontrol yapısının unsuru; iyi işleyen, zamanında ve doğru bilgiler sağlayan muhasebe bilgi sistemidir. Muhasebe bilgi sistemi, iç kontrol yapısının etkinlik düzeyi ve güvenilirliğinin sağlanması ile yakından ilgilidir. İyi bir iç kontrol yapısı ancak muhasebe bilgi sisteminin yönetimin ihtiyaçlarına uygun bir şekilde düzenlenmesi ile mümkündür (Türedi, 2007). Ayrıca işletmelerde etkili ve düzenli bir muhasebe bilgi sistemi ile hata, hile ve düzensizliklerin önlenmesi mümkündür (Bozkurt, 2000). Muhasebe bilgi sisteminin etkinliğini ve güvenilirliğini artırdığı güçlü bir iç kontrol yapısı, finansal bilgilere olan güvenin bir ölçüsü olup denetim sonuçlarının güvenilirliğini de doğrudan etkilemekte ve kurumsal yönetim anlayışının işletmelerde geçerliliğini sağlamaktadır. İşletmelerde kurumsal yönetim uygulama mekanizmalarından bir tanesi olan denetim komitesi muhasebe bilgi sisteminin, finansal bilgilerin kamuya açıklanmasının, denetiminin ve şirketin iç kontrol sisteminin işleyişinin ve etkinliğinin gözetimini gerçekleştirmektedir. Etkin bir muhasebe bilgi sistemi kurumsal yönetim uygulama mekanizması olan denetim komitesine karşı işletmede iç kontrol sisteminin etkinliğine ve güvenilirliğine ilişkin bir dayanaktır.

Kurumsal yönetim anlayışı tek taraflılığı değil de karşılıklı bilgi alış verişinin ve yönlendirmelerin olduğu bir yapıyı ortaya koymaktadır. Anlayışın işletmelerde uygulanma başarısının sağlanabilmesi için ortak amaçlar doğrultusunda hareket edilme ihtiyacı söz konusudur. Zira kurumsal yönetim anlayışı, işletmenin hedeflerinin belirlediği yapıyı ortaya koymaktadır. Bu noktada muhasebe bilgi sistemi, kurumsal yönetim mekanizmalarına işletmenin amaçlarına ulaşmasında sağlıklı kararlar alınabilmesi için gerekli bilgilerin en doğru ve hızlı bir şekilde iletiminin sağlandığı bir araç ve ayrıca da uygulamaların performans sonuçlarının değerlendirmesinde temel veri kaynağını oluşturmaktadır. Kurumsal yönetim, işletme amaçlarının gerçekleştirilmesi doğrultusunda kurumları bir bilgi sistemi ve haberleşme sürecinde profesyonelce yönetildikleri ve kontrol edildikleri bir yapıya dönüştürme amacındadır. Bu amacın gerçekleştirilmesinde muhasebe bilgi sistemi diğer bilgi sistemlerinden elde edilen verilerin işlenmesi ile elde edilen, muhasebe sürecinde işletme yöneticilerinin karar almalarında kullanacakları bilgiye dönüşmekte ve ayrıca muhasebe bilgi sistemi,

bilgi sistemleri arasında haberleşmenin ve bu doğrultuda kaynakların eşgüdüm içerisinde kullanımının sağlanması noktasında fonksiyonel bir işlev görmektedir. Böylece muhasebe bilgi sistemi, işletme yöneticilerine ve denetçilere faaliyetlerin kontrolüne ilişkin diğer bilgi sistemlerinden elde edilen bilgilerin sağlanmasında temel bilgi kaynağını oluşturmaktadır (Şaklak ve Buran, 2010)

İşletmelerde kurumsal yönetim anlayışı, muhasebe bilgi sisteminin etkinliğini ayrıca belirlemektedir. Bir başka ifadeyle kurumsal yönetim anlayışı işletmelerde muhasebe bilgi sisteminin sağlıklı bilgi üretiminde birincil rol oynamaktadır (Xu, 2003). Örneğin, kurumsal yönetim anlayışının şeffaflık ilkesi gereğince, uygulanan muhasebe politikaları ve düzenlenen faaliyet raporlarının gerçeğe uygun şekilde kamuya açıklanması istenilmektedir. Bilginin stratejik değerinin onun kalitesinde gizli olduğu düşüncesi esas alındığında, kurumsal yönetim anlayışının muhasebe bilgi sisteminin ürettiği bilgiye kalite sağladığı anlaşılmaktadır. İşletmelerde kurumsal yönetim ilkeleri esas alınarak çalışan bir muhasebe bilgi sistemi, zihinsel sermayeyi yönlendiren önemli bir araç olarak kurumsal başarıya ulaşmada rol oynayabilecektir (Özdemirci ve Cengiz, 2007).

İşletmenin muhasebe bilgi sisteminden elde edilen bilgilerin karar alıcılar için yararlı olabilmesi ancak bilginin kurumsal yönetim ilkelerinin geçerli olduğu bir işletmenin muhasebe bilgi sisteminden üretilmesi ile mümkündür. İşletmelerde muhasebe bilgi sisteminden sağlanan bilginin istenilen kurumsal yönetim ilkelerine uygunluğu, anlayışının işletme içerisinde yönetimce uygulanma istekliliği ve başarısı ile yakından ilgilidir. Kurumsal yönetim uygulama mekanizmaları muhasebe bilgi sisteminden beklenen işlevleri yerine getirebilmesine yönelik olarak anlayışın ilkelerini sistem içerisinde esas almalıdırlar. Aksi takdirde bilgi üretiminde ve bilginin iletiminde sorunlar yaşanabilmektedir. Bugün modern şirketin ortaya çıkarmış olduğu sahiplik ve kontrolün ayrışması ile taraflar arasında asimetrik bilgi sorunu doğabilmektedir. Asimetrik bilgi sorunu, ortak hareket edememe problemini doğurmakta ve bu probleme bağlı olarak bir takım maliyetler oluşmaktadır. Asimetrik bilginin var olduğu bir bilgi sisteminde yatırımcılar, yönetim uygulamaları hakkında daha az bilgiye sahip olabilmektedirler. Yaşanan bu bilgi eksikliği, işletmelerde ayrıca yönetim uygulamalarını da olumsuz yönde etkilemektedir. Menfaat sahipleri arasında

zamanlı ve akıcı finansal bilgi, muhasebe bilgi sistemi ile ilgili taraflara sağlanabilmektedir. Kurumsal yönetim anlayışı; yöneticiler, yatırımcılar ve kredi sağlayıcıları arasındaki çıkar farklılaşmasına yönelik olarak doğan bilgi asimetrisini sorununun, sorumlu, şeffaf, hesap verebilir ve eşitlik ilkesine dayalı eş zamanlı bilgi sunumu sağlayabilen muhasebe bilgi sistemi aracılığı ile gerçekleştirebilecektir (Özdemirci ve Cengiz, 2007).

İşletmelerde kurumsal yönetim anlayışının uygulama sonuçlarının gözlemlenmesinde ve değerlendirmelerin yapılabilmesinde, muhasebe bilgi sistemi içerisinde üretilen ve finansal raporlar aracılığıyla sunulan bilgilere ihtiyaç duyulmaktadır. Kurumsal yönetim, şirketlerin faaliyetlerini, planlarını, hedeflerini, verimliliklerini ve performanslarını değerlendiren ve kontrol eden bir sistemdir. Yönetim kurulu ve denetim komitesi gibi kurumsal yönetim mekanizmalarının anlayışın işletmelerde uygulanmasına yönelik değerlendirmelerini gerçekleştirebilmeleri için anlayışın mevcut uygulamalarının gözlemlenmesi ve eksikliklerin belirlenmesi noktasında muhasebe bilgi sistemi çok önemli bir kaynak teşkil etmektedir. Ayrıca bilgiyi zamanında ve gerekli yerlere ulaştıran muhasebe bilgi sistemi, kurumsal yönetim uygulamalarının, işletme içerisinde gelişmesi ve yaygınlaşması açısından son derece önemli bir araçtır. Yapılan açıklamalardan anlaşılacağı üzere kurumsal yönetim anlayışı ve muhasebe bilgi sistemi birbirini karşılıklı olarak pozitif yönlü etkilemekte olup her ikisinin birbirine olan katkısı ve uygulamalardaki etkinliği, işletme verimliliğini, karlılığını ve değerini olumlu yönde etkilemektedir. Muhasebe bilgi sisteminden sağlanan bilgiler yönetim aktivitelerinin sonuçlarının ölçülmesinde kullanıldığı gibi yönetimin, kurumsal yönetim anlayışı ilkelerinin uygulanma sonuçlarının ölçümünde de bir araç konumundadır. O halde muhasebe bilgi sistemi ve kurumsal yönetim anlayışı etkin bir yönetim için karşılıklı güç oluşturmaktadırlar (Özdemirci ve Cengiz, 2007).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BİST-100 ENDEKSİNDEKİ ŞİRKETLERDE

ANKET UYGULAMALARI VE ANALİZLERİ

4.1. BORSA İSTANBUL (BİST)

Borsa İstanbul ya da kısaca **BİST**, Türkiye'de 1985 yılında ilk olarak İstanbul Menkul Kıymetler Borsası adıyla açılan 2013'te Borsa İstanbul olan, sermaye piyasasında faaliyet gösteren Türk ve yabancı kaynaklı bankalara, aracı kurumlara saklama ile takas hizmeti vermektedir. 5 Nisan 2013 tarihinde ise İstanbul Menkul Kıymetler Borsası olan adı, "Borsa İstanbul" olarak değiştirilmiştir. Ayrıca "Yatırıma değer!" resmi slogan olarak kabul edilmiştir.

Borsa İstanbul'un başlıca amacı ve faaliyet konusu: "Kanun hükümleri ve ilgili mevzuat çerçevesinde, sermaye piyasası araçlarının, kambiyo ve kıymetli madenler ile kıymetli taşların ve Sermaye Piyasası Kurulunca uygun görülen diğer sözleşmelerin, belgelerin ve kıymetlerin serbest rekabet şartları altında kolay ve güvenli bir şekilde, şeffaf, etkin rekabetçi, dürüst ve istikrarlı bir ortamda alınıp satılabilmesini sağlamaktır. Bunlara ilişkin alım satım emirlerini sonuçlandıracak şekilde bir araya getirmek veya bu emirlerin bir araya gelmesini kolaylaştırmak ve oluşan fiyatları tespit ve ilan etmek üzere piyasalar, pazarlar, platformlar ve sistemler ile teşkilatlanmış diğer pazar yerleri oluşturmak, kurmak ve geliştirmek, bunları ve başka borsaları veyahut borsaların piyasalarını yönetmek ve/veya işletmek ve ana sözleşmesinde yazılı olan diğer işlerdir." Bu bağlamda 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'na dayanılarak kurulan Borsa İstanbul özel hukuk tüzel kişiliğini haizdir. Borsa İstanbul yetkili olduğu konu ve alanlarda kendi iç düzenlemelerini yapabilmektedir

(<http://www.borsaistanbul.com/kurumsal/borsa-istanbul-hakkinda/hakkimizda>).

BİST, bir meslek kuruluşu olarak yatırım ve kalkınma bankaları, ticari bankalar ve aracı kurumlardan oluşan üyelere sahip olup, Hisse Senetleri Piyasası'nda dört sürekli pazar bulunmaktadır. Bunlar; Ulusal Pazar, İkinci Ulusal Pazar, Yeni Ekonomi Pazarı ve Gözaltı Pazarıdır. BİST Tahvil ve Bono Piyasasında ise Kesin Alım Satım Pazarı, Repo-Ters Repo Pazarı ve Gayrimenkul Sertifikaları Pazarı bulunmaktadır.

Borsada ortaklık hakkı veya alacaklılık hakkı sağlayan ve Sermaye Piyasası Kurulunca menkul kıymet olarak kabul edilen sermaye piyasası araçları işlem görebilmektedir. BİST'de hisse senedi, devlet tahvili ve hazine bonusu işlem görmektedir.

Yatırımcıları Koruma Fonu'ndan aracı kuruluşların yaptıkları sermaye piyasası faaliyetleri nedeniyle müşterilerine karşı sadece hisse senedi işlemlerinden doğan nakit ödeme ve hisse senedi teslim yükümlülükleri için ödeme yapılabilmektedir

<http://www.borsaistanbul.com/kurumsal/borsa-istanbul-hakkinda/hakimizda>

4.1.1. Bist-100 Endeksi

Borsa İstanbul Pay Piyasası için temel endeks olarak kullanılmaktadır. Ulusal Pazar'da işlem gören şirketlerle, Kurumsal Ürünler Pazarı'nda işlem gören gayrimenkul yatırım ortaklıkları ve girişim sermayesi yatırım ortaklıkları arasından seçilen 100 paydan oluşmakta olup, BIST 30 ve BIST 50 endekslerine dahil payları da kapsar.

4.1.2. Bist-100 Endeksine Katılım Şartları

- Payların endekslere alınabilmesi için değerlendirme dönemi sonu itibariyle **A** veya **B** Listesinde yer almaları şarttır. **C** Listesinde yer alan paylar endekslere dâhil edilmez. (**A, B ve C Listeleri:** Borsa İstanbul'da işlem gören payların SPK tarafından belirlenmiş kriterlere göre değerlendirilmesi suretiyle oluşturulan, alım satım esasları farklılaştırılmış ve farklı tedbirlerin uygulandığı listeleri ifade eder.)

- **BIST 30, BIST 50 ve BIST 100** endekslerinin kompozisyonu Ulusal Pazar'da işlem gören şirketlerle, Kurumsal Ürünler Pazarı'nda işlem gören gayrimenkul yatırım ortaklıkları ve girişim sermayesi yatırım ortaklıklarının paylarından, BIST 10 Banka Endeksinin kompozisyonu ise Ulusal Pazar'da işlem gören bankaların paylarından oluşturulur.
- Payların endekslere alınabilmesi için, değerlendirme dönemleri sonu itibarıyla Borsa İstanbul'da en az 60 gün süreyle işlem görmesi şarttır. Madde 7.5 (**Madde 7.5:** Bir şirketin veya bankanın paylarının halka arz edilen kısmının piyasa değeri halka arzın bitiş tarihi itibarıyla;
 - 1 milyar TL'den veya Ulusal Pazar'daki fiili dolaşımdaki payların toplam piyasa değerinin %1'inden daha büyükse ve
 - BIST 30 Endeksi kapsamında bulunan payların fiili dolaşımda bulunan kısmının piyasa değeri en küçük olanından daha büyükse,işlem gördüğü 5. iş günü geçerli olacak şekilde, BIST 30, BIST 50 ve BIST 100 endeksleri kapsamındaki fiili dolaşımda bulunan kısmının piyasa değeri en küçük olan payın yerine endekslere alınır.) veya 7.6 (**Madde 7.6:** Bir bankanın paylarının halka arz edilen kısmının piyasa değeri halka arzın bitiş tarihi itibarıyla;
 - 1 milyar TL'den veya Ulusal Pazar'daki fiili dolaşımdaki payların toplam piyasa değerinin %1'inden daha büyükse ve15/17
 - BIST 10 Banka Endeksi kapsamında bulunan payların fiili dolaşımda bulunan kısmının piyasa değeri en küçük olanından daha büyükse, işlem gördüğü 5. iş günü geçerli olacak şekilde, BIST 10 Banka Endeksi kapsamındaki fiili dolaşımda bulunan kısmının piyasa değeri en küçük olan payın yerine endekse alınır.) uyarınca endekslere dahil edilen paylar için 60 gün süreyle işlem görme şartı aranmaz.
- Birden fazla grup payı ayrı sıralarda işlem gören şirketlerin, sadece bir grup payı endekslere dahil edilir
<http://borsaistanbul.com/docs/default-source/endeksler/bist-pay-endeksleri-temel-kurallari.pdf?sfvrsn=4>).

4.2. ARAŞTIRMANIN AMACI, KAPSAMI VE YÖNTEMİ

Bütün yönetim yaklaşımlarının başarıya ulaşabilmesinde sağlıklı bilgi üretimi temel unsurdur. İşletmelerde bilgi üretimi ise temel olarak muhasebe bilgi sistemi ile sağlanmaktadır. Kurumsal yönetim anlayışı da, bir yönetim yaklaşımı olarak başarıya ulaşabilmesinde etkin bir muhasebe bilgi sistemine ihtiyaç duymaktadır. Bu çalışmanın amacı; işletmelerde kurumsal yönetim anlayışı ve muhasebe bilgi sistemi ilişkisini ortaya koymaktır. Bu amaca ulaşabilmek ve üst yöneticilerin düşüncelerini öğrenebilmek amacıyla anket tekniğinden faydalanılarak bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Anket yöntemi, belirlenen hedef kitle hakkında genel bir kanıya varılmak istendiğinde, hedef kitlenin tümü ya da seçilecek örneklem üzerinde yapılan genel bir incelemeyi kapsamaktadır (Baş, 2006).

Araştırma kapsamını, BIST-100 endeksinde, çeşitli sektörlerde faaliyet gösteren şirket yöneticileri oluşturmaktadır. Araştırmada ana kütle olarak, BIST-100 endeksinde yer alan şirketlerin seçilmesinin sebebi, bu şirketlerin kurumsal yönetim anlayışı ve muhasebe bilgi sistemi konularında yaşanan değişimlerin öncüsü olmalarıdır. Bu nedenlerle, BIST- 100 endeksinde faaliyet gösteren şirketler hedef kitle olarak seçilmiştir.

Araştırmada kullanılan anket formu üç bölümden oluşmaktadır. Anket formunun birinci bölümünde şirketlerin ve katılımcıların genel özelliklerine (demografik yapı, faaliyet süresi, faaliyet alanları, eğitim gibi) ilişkin sorular yer almaktadır. İkinci bölümde kurumsal yönetim anlayışına etki edebilecek muhasebe bilgi sistemi ilkelerine yönelik yargılar, üçüncü bölümde ise yöneticilerin kurumsal yönetim anlayışı ilkeleri ile ilgili düşüncelerini öğrenmeye yönelik sorulara yer verilmiştir. İkinci ve üçüncü tablolardaki sorular, 5'li likert ölçeğinde hazırlanmıştır. Anket formu, BIST- 100 endeksinde işlem gören şirketlere gönderilmiş, ancak bu şirketlerin yalnızca 40 tanesinden geri dönüş sağlanabilmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen cevaplar excel programı yardımı ile bilgisayar ortamına aktarılmış ve SPSS 13 paket programı yardımı ile analiz edilmiştir.

4.3 ARAŞTIRMANIN HİPOTEZLERİ

Araştırmada, muhasebe bilgi sistemi ile kurumsal yönetim arasında bir ilişki olup olmadığı ilk araştırılacak konular arasındadır. Muhasebe bilgi sistemi ile kurumsal yönetim arasında ilişki olduğu birçok akademisyen tarafından teorik açıklamalarla ifade edilmektedir. Bu akademisyenlerden, Bushman ve Smith tarafından yapılan bir çalışmada, kurumsal yönetimin ilkeleri içerisinde de yer alan, şeffaf, hesap verebilir ve sorumluluk anlayışına dayalı finansal bilgi raporlarının düzenlenmesinde muhasebe bilgi sistemine önemli roller düştüğü belirtilmektedirler (Bushman ve Smith, 2001). Baker ve Wallagey tarafından yapılan çalışmada ise, etkin bir kurumsal yönetim için etkin bir raporlama sistemine ihtiyaç duyulduğu, etkin bir raporlama sisteminin ise etkin bir finansal muhasebe sistemi ile mümkün olabileceğini belirtilerek, kurumsal yönetim ile muhasebe bilgi sistemi arasındaki ilişkiye vurgu yapılmaktadır (Bushman ve Smith, 2000). Pesqueux tarafından yapılan çalışmada, muhasebe sisteminin şirket yönetiminde oynadığı kritik rol açıklanmaya çalışılmış ve muhasebe bilgi sistemi ile kurumsal yönetim arasındaki ilişkiye vurgu yapılmaktadır (Pesqueux, 2005). Demir tarafından yapılan çalışmada ise, Bushman ve Smith tarafından yapılan çalışma ile ortaya konulan benzer görüşler savunulmaktadır (Demir, 2005). Özkol, Çelik ve Gönen tarafından yapılan bir çalışmada ise, muhasebe uygulamalarının başarılı olabilmesi için kurumsal yönetim anlayışının gerekli olduğu, kurumsal yönetim anlayışının muhasebe uygulamalarını daha etkin hale getireceği belirtilmektedir (Özkol, Çelik ve Gönen, 2005).

Yapılan çalışmaların incelenmesi neticesinde hem yabancı ve hem de yerli akademisyenlerin birçoğunun muhasebe bilgi sistemi ile kurumsal yönetim anlayışı arasındaki ilişkiyi kabul ettikleri anlaşılmaktadır. Bu sebeple, çalışmamızın ilk hipotezi aşağıdaki şekilde geliştirilmiştir.

H1: Muhasebe bilgi sistemi ile kurumsal yönetim arasında istatistikî olarak pozitif yönlü bir ilişki mevcuttur.

Muhasebe bilgi sistemi ile kurumsal yönetim arasındaki ilişki genel olarak test edildikten sonra, genel olarak kabul gören muhasebe bilgi sisteminin ilkeleri olarak sayılan “uygun maliyet”, “raporlama”, “insan etkeni”, “örgüt yapısı”, “açıklık ve

anlaşılabilirlik” ve “kayıt ve arşiv” ilkeleri ile kurumsal yönetim ilkeleri olarak küresel çerçevede genel kabul gören “adillik ve eşitlik”, “şeffaflık”, “hesap verilebilirlik” ve “sorumluluk” ilkeleri arasındaki ilişki ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu amaçla, aşağıdaki hipotezler geliştirilmiştir.

H2: Muhasebe bilgi sisteminin “uygun maliyet ilkesi” ile kurumsal yönetim ilkeleri arasında istatistiki olarak pozitif yönlü bir ilişki mevcuttur.

H3: Muhasebe bilgi sisteminin “raporlama ilkesi” ile kurumsal yönetim ilkeleri arasında istatistiki olarak pozitif yönlü bir ilişki mevcuttur.

H4: Muhasebe bilgi sisteminin “insan etkeni ilkesi” ile kurumsal yönetim ilkeleri arasında istatistiki olarak pozitif yönlü bir ilişki mevcuttur.

H5: Muhasebe bilgi sisteminin “örgüt yapısı ilkesi” ile kurumsal yönetim ilkeleri arasında istatistiki olarak pozitif yönlü bir ilişki mevcuttur.

H6: Muhasebe bilgi sisteminin “açık ve anlaşılır olma ilkesi” ile kurumsal yönetim ilkeleri arasında istatistiki olarak pozitif yönlü bir ilişki mevcuttur.

H7: Muhasebe bilgi sisteminin “veri biriktirme ve işleme ilkesi” ile kurumsal yönetim ilkeleri arasında istatistiki olarak pozitif yönlü bir ilişki mevcuttur.

Hipotezlerin test edilmesinde korelasyon analizinden yararlanılmıştır. Korelasyon analizi, değişkenler arasındaki ilişkinin gücünü ölçmede yaygın olarak kullanılmaktadır. Korelasyon analizinde farklı yöntemler kullanmak mümkündür. Bunlar arasında en fazla kullanılan yöntemler Pearson ve Spearman yöntemleridir. Pearson yöntemi daha çok parametrik testler için kullanılırken, Spearman yöntemi ise parametrik olmayan testler için kullanılmaktadır (Yılcı, 2001). Bu çalışmada, değişkenler beşli likert ölçeği ile düzenlenmiş olduğundan, hipotezlerin test edilmesinde parametrik olmayan testlerin kullanılması daha uygundur. Bu nedenle, hipotezlerin test edilmesinde Spearman Korelasyon analizinden yararlanılmıştır.

4.4. ARAŞTIRMANIN BULGULARI

4.4.1 Katılımcılara ve Şirketlere Yönelik Temel İstatistiki Bilgiler

Araştırmaya katılan şirketlere ve katılımcılara ilişkin temel istatistiki bilgiler aşağıda Tablo 4.1 eşliğinde sunulmuştur.

Tablo 4.1. Katılımcılara ve Şirketlere Yönelik Temel İstatistik Bilgiler

Personelin Cinsiyeti	f	(%)	Personelin Eğitim Düzeyi	f	(%)	Personelin Şirketteki Pozisyon	f	(%)			
Bay	30	75	Üniversite	24	60	Gen. Müd Yrd.	2	5			
Bayan	10	25	Y. Lisans	10	25	Muhasebe Müd	8	20			
Toplam	40	100	Doktora	6	15	Finans Müdürü	6	15			
			Toplam	40	100	Diğer	24	60			
						Toplam	40	100			
Şirketteki İç Denetçi Sayısı	f	(%)	Şirketin BİST'de Bulunma Süresi	f	(%)	Şirketin Faaliyet Süresi	f	(%)	Şirketin Faaliyet Alanları		
Hiç yok	0	0	1-3 yıl	10	25	1-10 yıl	4	10	Üretim	30	75
1-5 kişi	24	60	4 - 6 yıl	10	25	11-20 yıl	6	15	Hizmet	4	10
6-10 kişi	6	15	7-10 yıl	8	20	21-30 yıl	4	10	Finans	4	10
11-15 kişi	2	5	11-13 yıl	8	20	31-40 yıl	6	15	Holding	2	5
16-20 kişi	4	10	14 -16 yıl	4	10	41- 50	8	20	Toplam	40	100
21 ve üzeri	4	10	Toplam	40	100	51 ve üzeri	12	30			
Toplam	40	100				Toplam	40	100			

Katılımcıların %75'i bay, %25'i ise bayanlardan oluşmaktadır. Katılımcıların tamamı bir lisans ve lisansüstü program tamamlamıştır. Katılımcıların %5'i genel müdür yardımcısı düzeyinde iken, %20'si muhasebe müdürü, %15'i finans müdürü düzeyinde yöneticidir. Araştırmaya katılan şirketlerin %75'i üretim sektöründe %10'u hizmet sektöründe %10'u ise finans sektöründe, %5'i birçok sektörü barındıran holding olarak faaliyet göstermektedir. Katılımcı şirketlerin %60'ında 1 ile 5 arasında iç denetçi, %15'inde 6 ile 10, %5'inde 11 ile 15, %10'unda 16-20 ve %10'unda da 21 ve üzeri denetçi bulunmaktadır. Yine katılımcı şirketlerin %10'unda 1 ile 10 yıl, %15'inde 11 ile 20 yıl, %10'unda 21 ile 30 yıl, %15'inin 31 ile 40 yıl, %20'sinin 41 ile 50 yıl, %30'unun ise 50 yıldan fazla faaliyet süresinin bulunduğu görülmektedir.

4.4.2 Araştırmada Kullanılan Değişkenlerin Geçerlilik ve Güvenilirlik Analizi

Geçerlilik analizi, bir test veya ölçeğin ölçülmek istenen veriyi ölçme derecesidir (Altunışık, Coşkun ve Yıldırım, 2005). Bir ölçeğin geçerliliği, öncelikle güvenilirlik analizi belirlenmektedir ve sonrasında o ölçeğin teorik modelle açıklanan bir kavramı ne derece ölçtüğünün saptanmasına ilişkindir ve genellikle; tahmin geçerliliği, içerik geçerliliği ve yapısal geçerlilik isimleriyle belirtilen üç farklı geçerlilik esas alınarak değerlendirme yapılmaktadır. Tahmin geçerliliği, ölçeğin ölçtüğü nitelikle gözlenen nitelik arasındaki ilgileşim derecesidir. İçerik geçerliliği, ölçeğin içeriğinin ne derece geçerli olduğunun ölçüsüdür. Davranış bilimlerinde çok yaygın olarak başvuru olan bu geçerlilik ölçüsünde genellikle konu ile ilgili uzman kişilerin görüşlerine başvurularak geliştirilen ölçeğin ne derece geçerli olduğu saptanmaktadır. Yapısal geçerlilik ise, ölçeğin tahmin ve içerik geçerliliğinin teorik nedenlerinin hangi ölçüde saptanabileceği ile ilgilidir (Kurtuluş, 1996).Yapısal geçerlilik, bir ölçeğin, ölçmek istenen veriyi ne kadar ölçebilip ölçemediği ile ilgilidir. Geçerlilik analizinin, güvenilirlik analizinde olduğu gibi dayandığı belirli bir katsayı yoktur. Bu nedenle geçerlilik analizi daha çok kuramsal analizlerle yapılmaktadır. Kuramsal olarak bakıldığında kurumsal yönetim ilkelerinin unsurları ve muhasebe bilgi sistemleri ilkelerinin unsurları için ele alınan anket soruları, içerik olarak, yapısal olarak ve tahminsel olarak birbirini tamamlamaktadır.

Güvenilirlik Analizi, bir testin veya ölçeğin ölçmek istediği veriyi tutarlı ve istikrarlı bir biçimde ölçme derecesidir. Güvenilir bir test veya ölçek benzer şartlarda tekrar uygulandığında benzer sonuçları verir (Altunışık, Coşkun ve Yıldırım, 2005). Güvenilirlik katsayılarından sıklıkla kullanılan “Cronbach Alfa” katsayısıdır. Cronbach alfa katsayısı istatistik temelleri tutarlı ve tüm soruları dikkate alarak hesapladığından, testin genel güvenilirlik yapısını yansıtmaktadır. Güvenilirlik analizi toplam puanlar üzerine kurulu ölçeklere (likert ölçeği) dayalı araçların güvenilirliğini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Cronbach alfa katsayısı, 0 ile 1 arasında değişim gösterir. Aşağıda yer alan Tablo 4.2’de değişkenlere ait güvenilirlik analizi sonuçları yer almaktadır.

Tablo 4.2. Değişkenlere Ait Güvenilirlik Analizi Sonuçları

Değişkenler	Soru Sayısı	Alfa Katsayısı (a)
Tüm Değişkenler	31	0,931
Muhasebe bilgi sistemi etkinliğine yönelik değişkenler	16	0,795
Kurumsal Yönetim İlkelerine yönelik değişkenler	15	0,921

Değerlendirmede:

- 0.00 ≤ a < 0.40 güvenilir değil
- 0.40 ≤ a < 0.60 düşük güvenilirlikte
- 0.60 ≤ a < 0.80 oldukça güvenilir
- 0.80 ≤ a < 1.00 yüksek derecede güvenilir.

Sonuç olarak bakıldığında, Tüm Değişkenlerin alfa katsayısı 0.80'den büyük, Muhasebe bilgi sistemi etkinliğine yönelik değişkenlerin alfa katsayısı 0.60'dan büyük ve Kurumsal Yönetim İlkelerine Yönelik Değişkenlerin alfa katsayısı 0.80'den büyük olduğu görülmektedir, dolayısıyla değişkenlerin güvenilir nitelikte olduğu görülmektedir.

4.4.3 Kurumsal Yönetim Anlayışı İle İlgili Tanımlayıcı İstatistikler

Küresel çerçevede kurumsal yönetim anlayışı genel kabul görmüş dört ana ilke etrafında şekillenmektedir. Bunlar; adillik ve eşitlik ilkesi, şeffaflık ilkesi, hesap verilebilirlik ilkesi ve sorumluluk ilkesidir. Genel kabul görmüş bu dört ana ilkenin her bir kurumsal yönetim ilkesi alt unsurları ile birlikte değerlendirilmektedir. Bu alt unsurlar, işletmelerin kurumsal yönetim derecelerinin belirlenmesinde önem arz etmektedir.

Anketimizde 5'li likert ölçeğine uygun bir şekilde sorulmuş 15 değişken kurumsal yönetim ilkeleri ile ilgilidir. Bu değişkenlerden üçü adillik ve eşitlik ilkesi ile ilgili, üçü şeffaflık ilkesi ile ilgili, üçü hesap verilebilirlik ilkesi ile ilgili ve altısı ise sorumluluk ilkesi ile ilgili ilkelere ilişkilendirilmiştir. Anket katılımcılarının şirketlerindeki uygulamaları dikkate alarak cevapladıkları kurumsal yönetim anlayışı ilkelerinin önemi ile ilgili anket sorularının analizi neticesinde bulunan ortalama, standart sapma ve sıralama verileri aşağıda Tablo 4.3 eşliğinde sunulmuştur.

Tablo 4.3. Kurumsal Yönetim İlkelerinin Unsurları ile İlgili Tanımlayıcı İstatistikî Bilgiler

Faktörler	Değişkenler	Ortalama	St.Sapma	Sıra
Adillik ve Eşitlik İlkesi	Genel kurullar usulüne uygun olarak yapılması	4.7000	0.46409	1
	Azınlık hakları korunması	4.4450	0.59700	10
	Bilgi alma ve inceleme hakkına riayet edilmesi	4.6250	0.49029	3
Şeffaflık İlkesi	Kamuoyuna sık sık açıklama yapılması	4.6000	0.49613	4
	İlişkili tarafların kamuya açıklanması	4.5000	0.55470	8
	Bilgilerin elektronik ortamda sunulması	4.6500	0.48304	2
Hesap Verilebilirlik İlkesi	İnsan kaynakları politikasının mevcut olması	4.3500	0.62223	14
	Menfaat sahiplerine yönelik şirket politikalarının mevcut olması	4.4750	0.59860	9
	Sosyal sorumluluğa önem verilmesi	4.5250	0.55412	7
Sorumluluk İlkesi	Kurumsal yönetim komitesinin kurulmuş olması	4.4250	0.63599	11
	Yönetim kuruluna sağlanan mali hakların bilinmesi	3.9750	0.69752	15
	Yönetim kurulu toplantılarının düzenli yapılması	4.3750	0.62787	13
	Yönetim kurulunda oluşturulan komitelerin bağımsız olması	4.5750	0.50064	5
	İşletme hakim ortaklarının profesyonel davranması	4.4000	0.63245	12
	İşletme yöneticilerinin profesyonel olması	4.5500	0.50383	6

Tablo 4.3 incelendiğinde, “yönetim kuruluna verilen mali hakların bilinmesi” sorusu haricinde diğer tüm soruların 4’ün üstünde ortalamaya sahip olduğu görülmektedir. Sonuç olarak bakıldığında kurumsal yönetim anlayışındaki en önemli alt unsur olarak tüm pay sahiplerinin katılımını sağlayarak genel kurulların usulüne uygun olarak yapılmasını sağlamak en önemli etken olarak görülmektedir. İkinci önemli alt unsur şirketle ilgili bilgilerin elektronik ortamda verilmesi olarak görülmektedir. Bu yolla bilgilere ulaşımın daha kolay olabileceği düşünülmektedir. Üçüncü önemli alt unsur bilgi alma ve inceleme hakkına riayet edilmesidir. Böylece yönetim ile ilgili bilgi akışının bütün hak sahipleri için aynı derecede sorunsuz ve kolayca ulaşılabılır olması, bütün hak sahipleri tarafından yönetimin daha adil ve eşit olarak düşünülmesine neden olmaktadır. Dördüncü önemli unsur ise yönetim tarafından kamuoyuna sık sık açıklama yapılmasıdır. Şeffaflık açısından yönetimin, yönetim dışındaki paydaşların bilgilendirilmesinin önemli olduğu düşünülmektedir. Aşağıda yer alan Tablo 4.4’de ise kurumsal yönetim anlayışının temel ilkeleri ile ilgili tanımlayıcı istatistikî bilgiler verilmiştir.

Tablo 4.4. Kurumsal Yönetim İlkelerinin Tanımlayıcı İstatistikî Bilgileri

Faktörler	Ortalama	S. Sapma	Sıra
Adillik ve Eşitlik İlkesi	4.5900	0.51712	1
Şeffaflık İlkesi	4.5833	0.51129	2
Hesap Verilebilirlik	4.4500	0.59165	3
Sorumluluk İlkesi	4.3833	0.59971	4

Tablo 4.4’ün ortaya koyduğu sonuca göre, katılımcılar açısından kurumsal yönetim anlayışı ilkeleri farklı önemlilik derecesine sahiptir. Ancak bu sonuç ilkelerin bazılarının önemiz olduğu anlamına gelmemektedir. Katılımcılar, tüm ilkeleri yüksek oranda önemli olarak değerlendirmişlerdir. Çünkü tüm ilkeler 4’ün üzerinde ortalamaya sahiptirler. Tablo 4.4’e göre, katılımcıların en önemli gördüğü ilkenin, pay sahipleri ile ilgili ilkeler olduğu anlaşılmaktadır. Yani küçük-büyük ortak ayırımı yapmaksızın tüm şirket ortaklarının haklarının korunması yöneticiler

tarafından kurumsal yönetimin en önemli ilkesi olarak görülmektedir. Katılımcıların ikinci sırada önemli gördükleri ilke ise şeffaflık ilkesidir. Bu ilke, şirket yönetiminin, kamuoyuna sık sık açıklayıcı bilgiler vermeleri gerektiğini ifade etmektedir. Hesap verilebilirlik ilkesi ise katılımcılar açısından üçüncü sırada önemli ilke olarak görülmektedir. Hesap verilebilirlik, menfaat sahiplerine gerekli açıklamaların yapılması, menfaat sahiplerinin sık sık bilgilendirilmesi gerektiğini ifade etmektedir. Sorumluluk ilkesi ise katılımcılar tarafından dördüncü derecede önemli olarak değerlendirilmiştir. Buna göre, katılımcıların yani şirket yöneticilerinin kurumsal yönetim anlayışı ilkelerinin hepsini önemli gördükleri ancak bu ilkelere adillik ve eşitlik ilkesini en önemli olarak gördükleri, yönetim kurulunun sorumluluklarının açıklanmasını ise diğer ilkelere göre daha az önemli gördükleri söylenebilmektedir.

4.4.4 Muhasebe Bilgi Sistemi İle İlgili Tanımlayıcı İstatistikî Bilgiler

Özbek tarafından yapılan bir çalışmada muhasebe bilgi sisteminin alt unsurları, finansal bilgi sisteminin alt unsurları ile aynı şekilde tanımlanmış ve sıralanmıştır (Özbek, 1992). Sürmeli, “Finansal Bilgi Sistemi” adlı kitabında muhasebe bilgi sistemi ilkelerine temel olacak ilkeleri açıklamıştır. Bu ilkeler, uygun maliyeti ilkesi, raporlama ilkesi, insan etkeni ilkesi, örgüt yapısı ilkesi, açık ve anlaşılır olma ilkesi ve veri biriktirme ve işleme ilkesi olarak sıralanmıştır. Aynı ilkeler, 2003 yılında Karacaer ve İbrahimoglu tarafından yapılan bir çalışmada muhasebe bilgi sisteminin ilkeleri olarak tekrar ele alındığı görülmektedir (Karacaer ve İbrahimoglu, 2003). Bu nedenle, muhasebe bilgi sistemini en iyi şekilde temsil edecek değişkenler olarak uygun maliyeti ilkesi, raporlama ilkesi, insan etkeni ilkesi, örgüt yapısı ilkesi, açık ve anlaşılır olma ilkesi, veri biriktirme ve işleme ilkesi temel olarak kabul edilmiş ve anket sorular bu ilkeler çerçevesinde hazırlanmıştır.

Aşağıda yer alan Tablo 4.5’te muhasebe bilgi sistemi ilkeleri ile ilgili alt unsurların tanımlayıcı istatistikî bilgileri sunulmuştur.

Tablo 4.5. Muhasebe Bilgi Sistemi İlkelerinin Unsurları İle İlgili Tanımlayıcı İstatistikî Bilgiler

Faktörler	Değişkenler	Ortalama	St.Sapma	Sıra
Uygun Maliyet İlkesi	Yüksek maliyet endişesi	4.1000	0.90014	16
Raporlama İlkesi	Düzenli bir mali tablo ve raporlama sistemi mevcut olması	4.8000	0.40509	1
	Düzenli şekilde finansal raporlar hazırlanması	4.7750	0.42290	2
	Düzenli olarak işletme bütçeleri hazırlanması	4.6250	0.49029	8
İnsan Etkeni İlkesi	Çalışanların bilgi ve tecrübeleri	4.7250	0.45220	6
	Çalışan elemanların yeterlilikleri	4.4250	0.74721	14
Örgüt Yapısı İlkesi	Kırtasiye ve bürokrasi endişesi	4.5750	0.54947	9
	İşletme bilgi sisteminin etkinliği	4.6750	0.47434	7
	İç kontrol sisteminin etkinliği	4.5250	0.59860	11
Açık ve Anlaşılır Olma İlkesi	Denetim faaliyetlerine önem verme	4.5250	0.59860	12
	İç denetim faaliyetlerine önem verme	4.7250	0.45220	5
	Muhasebe standartlarına önem verme	4.4750	0.67889	13
	Denetim standartlarına önem verme	4.5750	0.54947	10
Veri Biriktirme ve İşleme İlkesi	İşlemlerin günü gününe kayıt altına alınmaları	4.1500	0.89299	15
	Hesap planlarının geliştirilmesi	4.7500	0.43852	3

Tablo 4.5’te kurumsal yönetim anlayışının başarılı olmasında etkili olduğu düşünülen muhasebe bilgi sistemi ilkelerinin alt unsurları ile ilgili temel tanımlayıcı istatistikî bilgilere yer verilmiştir. Genel olarak Tablo 4.5 değerlendirildiğinde tüm ortalamaların 4’ün üzerinde olduğu görülmektedir. Bunun anlamı, katılımcıların muhasebe bilgi sisteminin tüm alt öğelerini, kurumsal yönetim anlayışının başarılı olmasında önemli bir faktör olarak gördükleridir. Ayrıca Tablo 4.5’te, tüm muhasebe bilgi sisteminin alt öğelerinin önemli görülmesine rağmen, bu alt öğeler içinde, “düzenli bir mali tablo ve raporlama sisteminin mevcudiyeti” ile “düzenli olarak finansal raporlama hazırlama”nın en önemli öğeler olduğu görülmektedir. “Hesap planlarının geliştirilmesi” ve “işlemlerin anında belgelendirilmesi” öğeleri ise katılımcılar tarafından kurumsal yönetim anlayışına etki eden daha az önemli muhasebe bilgi sistemi alt öğelerinden oldukları düşünülmektedir. Kurumsal yönetim anlayışına etki eden en az önemli muhasebe bilgi sistemi alt öğesi ise “yüksek maliyet endişesi” olduğu tespit edilmiştir.

Muhasebe bilgi sisteminin ilkelerinin bir bütün olarak analiz edilmesi ile elde edilen sonuçlar aşağıda yer alan Tablo 4.6 eşliğinde sunulmuştur.

Tablo 4.6. Muhasebe Bilgi Sistemi İlkelerinin Tanımlayıcı İstatistikî Bilgiler

Faktörler	Ortalama	S. Sapma	Sıra
Uygun Maliyet İlkesi	4.1000	0.90014	6
Raporlama İlkesi	4.7333	0.43942	1
İnsan Etkeni İlkesi	4.5750	0.59970	3
Örgüt Yapısı İlkesi	4.5916	0.54080	2
Açık ve Anlaşılır Olma İlkesi	4.5750	0.56979	4
Veri Biriktirme ve İşleme İlkesi	4.5500	0.59001	5

Tablo 4.6 incelendiğinde, katılımcıların muhasebe bilgi sistemi ilkelerinin tamamını kurumsal yönetim anlayışının başarısında önemli olduğunu düşündükleri anlaşılmaktadır. Çünkü 5’li likert ölçeğine göre sorulan yargıların ortalaması 4’ün

üzerindedir. Ancak katılımcılar tüm muhasebe bilgi sistemi ilkelerinin kurumsal yönetim anlayışının başarısında önemli olduklarını düşünmelerine rağmen bu ilkelerin ortalamaları birbirinden farklıdır. Buna göre katılımcılar muhasebe bilgi sistemi ilkelerden “raporlama ilkesi”ni kurumsal yönetim anlayışını başarıya ulaştırmada en önemli ilke olarak görmekteyiz. Bu anlamda, ikinci önemli ilke ise “örgüt yapısı” ilkesidir. Üçüncü sırada önemli görülen ilke ise “insan etkeni” ilkesidir. En az önemli olan ilke ise “uygun maliyet” ilkesidir. Bu durumda katılımcılar, raporlama, örgüt yapısı, insan etkeni ilkelerinin kurumsal yönetim anlayışının başarıya ulaşmasında en önemli ilkeler olarak görürken, maliyet ilkesini en az önemli ilke olarak görmekteyiz.

Tablo 4.6’den anlaşılacağı üzere kurumsal yönetim anlayışında etkili olan en önemli unsur raporlama ilkesidir. Bu sonuç, Baker ve Wallagey tarafından yapılan çalışmada, kurumsal yönetim ile finansal muhasebe sistemi arasında ilişki olduğu sonucu ile uyum göstermektedir (Bushman ve Smith, 2001).

4.4.5 Muhasebe Bilgi Sistemi İle Kurumsal Yönetim Anlayışı Arasındaki İlişki

Muhasebe bilgi sistemi ile kurumsal yönetim anlayışı arasındaki ilişki birçok akademisyen tarafından kabul edilmekte ve ilişkiye yönelik teorik açıklamalarda bulunmaktadır. Muhasebe bilgi sistemi ile kurumsal yönetim arasındaki ilişkiyi bir saha çalışması ile ortaya koyan bir çalışmaya literatürde rastlanılmamıştır. Yabancı literatür incelendiğinde, çalışmaların tamamına yakınında kurumsal yönetim ile şirket performansı, hisse değeri, şirket değeri, hisse senetleri performansı, finansal performans ve karlılık gibi değişkenler arasındaki ilişkilerin incelendiği görülmektedir. Yerli literatürde ise kurumsal yönetim ile muhasebe bilgi sistemi arasındaki ilişkiyi oraya koymaya yönelik bir çalışma bulunmamıştır. Bu nedenlerle, mevcut çalışmada kurumsal yönetim ile muhasebe bilgi sistemi arasındaki ilişkinin istatistikî olarak test edilmesi amaçlanmıştır.

Muhasebe bilgi sistemi ile kurumsal yönetim arasındaki ilişkinin ortaya konulabilmesi için, ankette 5’li likert ölçeği ile sorulmuş sorulardan yararlanılmıştır. Bu nedenle önce muhasebe bilgi sistemi ilkeleri ile ilgili sorulara katılımcıların verdikleri cevapların ortalamaları alınmış daha sonra kurumsal yönetim ilkeleri ile

ilgili sorulara katılımcıların verdikleri cevapların ortalaması alınmıştır. Bu iki ortalama, SPSS istatistik programında ilgileşim analizine tabi tutulmuştur. Spearman ilgileşim analizi sonunda tespit edilen bulgular aşağıda Tablo 4.7 eşliğinde sunulmuştur.

Tablo 4.7. Muhasebe Bilgi Sistemi ile Kurumsal Yönetim Arasındaki İlişki

	<u>Kurumsal yönetim</u>
<u>Muhasebe bilgi sistemi</u>	.802***

*** 0.01 anlamlılık düzeyini işaret etmektedir.

Tablo 4.7'ye göre, muhasebe bilgi sistemi ile kurumsal yönetim arasında 0,01 anlamlılık düzeyinde pozitif yönde güçlü bir ilişki mevcuttur. Bu sonuca göre H1 hipotezi kabul edebilmektedir. Bir başka ifadeyle, muhasebe bilgi sisteminin etkinliği, işletmelerde kurumsal yönetim anlayışının başarı düzeyini çok yüksek düzeyde artırdığı söylenebilmektedir.

İşletmeler, kurumsal yönetim uygulamasında başarıya ulaşabilmek için mutlaka muhasebe bilgi sistemini gözden geçirmeli, iç kontrol sistemlerini yeniden yapılandırmalıdır. İşletmelerde, kurumsal yönetim anlayışının başarılı olabilmesi için adillik, şeffaflık, açıklık, sorumluluk gibi ilkelerin uygulanması gerektiği görülmektedir. Bu ilkelerin uygulanabilmesi içinde muhasebe bilgi sistemi içerisinde etkin bir raporlama sisteminin olması, etkin bir örgüt yapısının olması, yeterli sayıda ve yetkin personel olması, etkin bir kayıt sistemi ve etkin bir arşiv sisteminin bulunması gerekmektedir. Muhasebe bilgi sistemi, sayılan tüm nitelikleri taşıyorsa, hangi yönetim anlayışı olursa olsun başarılı olamayacağı genel kabul gören bir olgu olmaktadır. Bu nedenlerle, kurumsal yönetim anlayışının işletmelerde başarılı olabilmesi için muhasebe bilgi sisteminin etkin bir şekilde çalışması gerektiği söylenebilmektedir. Genel olarak muhasebe bilgi sistemi ile kurumsal yönetim arasında pozitif yönlü güçlü bir ilişki olmakla birlikte, bu ilişkinin ilkeler bazında ne düzeyde olduğu da önem arz etmektedir. Bu nedenlerle muhasebe bilgi sistemi ilkeleri ile kurumsal yönetim ilkeleri arasındaki ilişki ayrı ayrı test edilmiş ve sonuçlar aşağıda yer alan Tablo 4.8 eşliğinde sunulmuştur.

Tablo 4.8. Muhasebe Bilgi Sistemi İlkeleri İle Kurumsal Yönetim İlkeleri Arasındaki İlişki

	Adillik ve Eşitlik İlkesi	Şeffaflık İlkesi	Hesap Verilebilirlik İlkesi	Sorumluluk İlkesi
Uygun Maliyet İlkesi	.018	-.122	-.024	.224
Raporlama İlkesi	.684^{***}	.462^{**}	.602^{***}	.701^{***}
İnsan Etkeni İlkesi	.272	.184	.316[*]	.496^{**}
Örgüt Yapısı İlkesi	.356[*]	.364^{**}	.315[*]	.586^{***}
Açık ve Anlaşılır Olma İlkesi	.821^{***}	.744^{***}	.662^{***}	.864^{***}
Veri biriktirme ve İşleme İlkesi	.666^{***}	.524^{***}	.556^{***}	.612^{***}

*0.10 anlamlılık düzeyinde kabul edilen hipotezleri göstermektedir.

**0.05 anlamlılık düzeyinde kabul edilen hipotezleri göstermektedir.

*** 0.01 anlamlılık düzeyinde kabul edilen hipotezleri göstermektedir

Tablo 4.8'e göre muhasebe bilgi sisteminin "Uygun Maliyet İlkesi" ile kurumsal yönetim ilkeleri arasında istatistikî olarak herhangi bir ilişki ortaya çıkmamıştır. Analiz sonucuna göre, H2 hipotezi kabul edilmemektedir. Başka bir ifadeyle, şirket yöneticileri tarafından, kurumsal yönetimin başarısında, maliyet faktörünün kurumsal yönetim açısından herhangi bir etken ifade etmediği düşünülmektedir.

Tablo 4.8 incelendiğinde, muhasebe bilgi sisteminin "Raporlama İlkesi" ile kurumsal yönetim ilkeleri arasında istatistikî olarak anlamlı ve pozitif yönlü güçlü bir ilişki olduğu görülmektedir. Analiz sonucuna göre, H3 hipotezi kabul edilmektedir. Başka bir ifadeyle, muhasebe bilgi sisteminde düzenli bir mali tablo ve raporlama sisteminin işlemesi, kurumsal yönetim anlayışının başarısı için gerekli olduğu

düşünülmektedir. Ayrıca, muhasebe bilgi sisteminde raporlama sisteminin hızlı, düzenli ve doğru bir şekilde çalışması pay sahiplerinin haklarının korunması, kamuoyunun aydınlatılması, menfaat sahiplerinin bilgilendirilmesi ve yönetim kurulu ile ilgili bilgilerin yayınlanması için gerekli olduğu söylenebilmektedir.

Tablo 4.8 incelendiğinde, muhasebe bilgi sisteminin “insan etkeni ilkesi” ile bazı kurumsal yönetim ilkeleri arasında istatistikî olarak pozitif yönlü güçlü bir ilişki olduğu söylenebilir. Analiz sonucuna göre, H4 hipotezi adillik ve eşitlik ile şeffaflık ilkeleri açısından kabul edilemezken, hesap verilebilirlik ve sorumluluk ilkeleri açısından ise kabul edilebilmektedir. Başka bir ifadeyle, personelin kişisel beklentilerinin şeffaflık ve eşitlik açısından yerine getirilmesinde fazla bir etkisinin olmadığını düşünülür. Ancak, personelin beklentilerinin hesap verilebilirlik ve sorumluluk ilkelerinin yerine getirilmesinde önemli olduğu düşüncesinde oldukları anlaşılmaktadır.

Tablo 4.8 incelendiğinde, muhasebe bilgi sisteminin “Örgüt Yapısı İlkesi” ile kurumsal yönetim ilkeleri arasında istatistikî olarak pozitif yönlü bir ilişki olduğunu söylemek mümkündür. Analiz sonucuna göre, H5 hipotezi kabul edilebilmektedir. Başka bir ifadeyle, kurumsal yönetim açısından başarılı bir örgüt yapısının işletmenin işleyişi, işletmenin devamlılığı ve işletmenin başarılı olabilmesi bakımından pozitif yönde etkilendiği söylenebilmektedir.

Tablo 4.8’e göre, muhasebe bilgi sistemindeki “açıklık ve anlaşılabilirlik ilkesi” ile kurumsal yönetim ilkeleri arasında istatistikî olarak pozitif yönde güçlü bir ilişki bulunmaktadır. Analiz sonucuna göre, H6 hipotezi kabul edilebilmektedir. Bir başka ifadeyle, yönetimin bütün kademelerindeki personelin muhasebe bilgi sistemindeki “açıklık ve anlaşılabilirlik” ilkelerine uygun bir şekilde hareket etmesi halinde kurumsal yönetim anlayışının başarılı olacağını düşünülür.

Tablo 4.8’e göre, muhasebe bilgi sisteminin “veri biriktirme ve işleme ilkesi” ile kurumsal yönetim ilkeleri arasında istatistikî olarak pozitif yönde güçlü bir ilişki olduğu anlaşılmaktadır. Analiz sonucuna göre, H7 hipotezi kabul edilebilmektedir. Başka bir ifadeyle, yönetimdeki muhasebe ile ilgili görev yapan personelin, muhasebe bilgi sisteminde düzenli bir kayıt sistemi ile düzenli bir arşiv

sistemi oluşturması, kurumsal yönetim anlayışı açısından önemli bir unsur olduğu düşünölmektedir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

GENEL DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Küreselleşmenin etkisiyle gerek ulusal gerekse de uluslararası ticarete önemli gelişmelerin yaşanması, ülkelerin ekonomik boyutlarının genişlemesini sağlamış ve bu genişleme ekonomik yaşamda bilginin önemini arttırmıştır. Ekonomide bilginin günümüz dünyasında bu derece önemli bir unsur haline gelmesi, işletmelerin yönetim bağlamında yeni anlayışlara yönelmesine neden olmuştur. Bu süreçte, işletmeler tarafından yoğun ilgi gören anlayışlardan birisini kurumsal yönetim anlayışı oluşturmaktadır.

Kurumsal yönetim, işletmenin gerek iç çevresinde gerekse de dış çevresinde yer alan çıkar gruplarına işletme faaliyetlerine ait bilgilerin doğru, güvenilir ve zamanında ulaştırılmasını sağlayan önemli bir anlayıştır. Kurumsal yönetim anlayışı, bahsi geçen çıkar gruplarına bu bilgilerin ulaştırılmasında bir takım ilkelere yer vermektedir. Kurumsal yönetim anlayışı; adillik, şeffaflık, hesap verebilirlik ve sorumluluk olmak üzere dört temel ilkeye sahiptir. Bu ilkeler, işletme faaliyetlerinin doğru, güvenilir ve zamanında işletmenin çıkar gruplarına ulaştırılmasını sağlamaktadır. Bu bağlamda, işletmelerde etkin bir kurumsal yönetim anlayışının uygulanabilmesi, tüm işletmelerde ortak bir dil olarak ifade edilen ve bilgi sisteminin en temel ögesini oluşturan muhasebe bilgi sisteminin uygulanabilmesine bağlıdır. Muhasebe bilgi sistemi, işletmelerin çıkar gruplarına gerekli bilgileri sunmak amacıyla oluşturulan kurumsal yönetim anlayışının tamamlayıcı unsuru konumundadır. Çünkü bilgilerin ilgili kişilere sunulması, muhasebe bilgi sisteminin temel ilkeleri vasıtasıyla gerçekleşecektir. Bu nedenle, bir işletmede kurumsal yönetim anlayışının uygun bir biçimde kurulması, muhasebe bilgi sistemi etkinliğine ve ilkelerine bağlıdır.

Muhasebe bilgi sisteminin, işletme bilgi sisteminin ayrılmaz bir parçası olması sebebiyle, kurumsal yönetim anlayışının başarılı olabilmesi için muhasebe bilgi sisteminin etkin bir şekilde işleminin gerekli olduğu düşünülmektedir. Ancak muhasebe bilgi sistemi ile kurumsal yönetim anlayışı arasında var olduğu düşünülen

bu ilişkiyi deneye dayalı bir çalışma ile ortaya koymak bu çalışmanın ana amacı olarak belirlenmiştir. Bu amaçla, yedi hipotez geliştirilmiştir. Ana hipotez, muhasebe bilgi sistemi ile kurumsal yönetim anlayışı arasında istatistikî olarak pozitif yönlü bir ilişkinin varlığına yöneliktir. Altı yardımcı hipotez ise, muhasebe bilgi sistemi ilkeleri ile kurumsal yönetim anlayışı ilkeleri arasında istatistikî olarak pozitif yönlü bir ilişki olup olmadığına yöneliktir. Analizlerde Spearman Korelasyon yöntemi kullanılarak, hipotezler test edilmiştir. Çalışmada elde edilen bulgular çerçevesinde varılan sonuçlar aşağıda kısaca özetlenmiştir.

Muhasebe bilgi sistemi ile kurumsal yönetim anlayışı arasında bir ilişki olup olmadığını ölçmek amacıyla geliştirilen H1 hipotezi, Spearman Korelasyon analizi sonucuna göre kabul edilmiştir. Test sonuçlarına göre, muhasebe bilgi sistemi ile kurumsal yönetim arasında pozitif yönlü güçlü bir ilişki bulunmaktadır. Bunun anlamı, katılımcı yöneticilerin muhasebe bilgi sisteminin işlevlerini etkin bir şekilde yerine getirmesi durumunda kurumsal yönetim anlayışının bundan pozitif yönde etkileneceğini düşünmeleridir. Bu durumda, muhasebe bilgi sisteminin etkinliğinin kurumsal yönetim anlayışının başarılı olmasında önemli unsurlardan biri olduğu söylenebilir.

Analiz sonucunda, muhasebe bilgi sisteminin “uygun maliyet ilkesi” ile kurumsal yönetim anlayışı ilkeleri arasında herhangi bir ilişki tespit edilememiştir. Muhasebe bilgi sisteminde detaylı bir bilgi sistemi kurmanın her zaman etkili olmayacağı kabul edilir. Yani ayrıntılı bir bilgi sisteminin yavaşlamaya yol açabileceği ve maliyetleri artırabileceği düşünülür. Bu sebeple, işletmelerde, ayrıntılı bilgi sistemi yerine, maliyeti düşük ancak istenen tüm bilgileri tam ve zamanında üreten bir bilgi istemi kurmanın daha faydalı olacağı kabul edilir. Kurumsal yönetim anlayışı ilkelerinde maliyet endişesi yoktur. Bundan dolayı, muhasebe bilgi sisteminin uygun maliyet ilkesi ile kurumsal yönetim ilkeleri arasında ilişki oraya çıkmaması beklenen sonuçtur. Ayrıca, analizde, muhasebe bilgi sisteminin “insan etkeni” ilkesi ile kurumsal yönetim ilkelerinden “adillik ve eşitlik” ve “şeffaflık” ilkeleri aralarında bir ilişki tespit edilememiştir.

Analizde muhasebe bilgi sistemi ilkelerinden “raporlama”, “örgüt yapısı”, “açıklık ve anlaşılabilirlik” ve “veri biriktirme ve işleme” ilkeleri ile kurumsal yönetim anlayışının tüm ilkeleri arasında pozitif yönlü güçlü bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Buna göre, raporlama ilkesi ile kurumsal yönetim anlayışı arasında istatistikî olarak pozitif yönlü bir ilişki çıkmasının anlamı, muhasebe bilgi sisteminde etkin bir raporlama sisteminin kurumsal yönetim anlayışının başarısında önemli bir etken olduğunun düşünülmesidir. Bir başka ifade ile muhasebe bilgi sisteminde etkin bir raporlama sisteminin, kurumsal yönetim anlayışında pay sahiplerinin haklarının korunmasına yardımcı olacağı, kamuoyunun aydınlatılması ve şeffaflık açısından yararlı olacağı, menfaat sahiplerine gerekli tüm açıklamaların yapılmasında kolaylık sağlayacağı ve yönetim kurulunun hak ve sorumluluklarını açıklamada yardımcı olacaktır.

Analiz sonucunda muhasebe bilgi sisteminin “örgüt yapısı” ilkesi ile kurumsal yönetim anlayışının tüm ilkeleri arasında istatistikî olarak pozitif yönlü güçlü bir ilişki bulunmuştur. Bunun anlamı, etkin bir örgüt yapısının, kurumsal yönetim anlayışının başarısında önemli bir etken olduğudur. Bir başka ifade ile muhasebe bilgi sistemindeki etkin bir örgüt yapısının kurumsal yönetim anlayışındaki pay sahiplerinin haklarının korunmasına, kamuoyunun aydınlatılmasına, menfaat sahiplerine gerekli açıklamaların yapılmasına ve yönetim kurulunun hak ve sorumluluklarının açıklanması gibi ilkelerin uygulanmasına olanak tanıyacaktır.

Analiz sonucunda ortaya çıkan bir başka sonuç ise muhasebe bilgi sisteminin “açıklık ve anlaşılabilirlik” ilkesi ile kurumsal yönetim anlayışının tüm ilkeleri arasında istatistikî olarak pozitif yönde güçlü bir ilişki bulunmasıdır. Bunun anlamı, açık ve anlaşılabilir bir bilgi sisteminin, kurumsal yönetim anlayışını pozitif yönde güçlü bir şekilde etkilediğidir. Bir başka ifade ile muhasebe bilgi sisteminde üretilen bilgilerin açık ve anlaşılabilir olması, kurumsal yönetim anlayışındaki tüm ilkeleri olumlu yönde etkilemektedir.

Analizin bir diğer sonucu ise muhasebe bilgi sisteminin “veri biriktirme ve işleme” ilkesi ile kurumsal yönetim anlayışının tüm ilkeleri arasında istatistikî olarak pozitif yönde güçlü bir ilişki tespit edilmesidir. Bunun anlamı, muhasebe bilgi

sistemi içerisinde sistemli bir şekilde belge ve veri saklama ve gerçeğe uygun kayıtlar yapmanın kurumsal yönetim anlayışı ilkelerinin tamamını olumlu yönde etkilediğidir. Bir başka ifade ile gerçeğe uygun kayıtlar yapılması ve bu kayıtlar sonucunda elde edilen bilgilerin sistemli bir şekilde saklanması, aynı zamanda da kurumsal yönetim anlayışının varlığı içinde önemli bir etken olduğunu söylemek mümkündür.

Sonuç olarak, rekabetin acımasız olduğu günümüz ticaret ortamında işletmelerin ayakta kalabilmeleri için kurumsal yönetim anlayışına ve bu anlayışın etkili bir biçimde uygulanabilmesinde önemli bir unsur olan muhasebe bilgi sistemine önem vermeleri gerekmektedir. Kurumsal yönetim anlayışının adillik, şeffaflık, hesap verebilirlik ve sorumluluk ilkeleri ile muhasebe bilgi sisteminin temel ilkelerinin uygun maliyet ilkesi haricinde bir bütün olarak uygulamaya konması, işletmelerin, aynı sektörde faaliyette bulunan diğer işletmelere karşı rekabet üstünlüğü elde etmesinde ve işletme sürekliliğinin sınırsız olmasında en temel unsur konumundadır.

EK-1

Bu çalışma; İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Muhasebe-Finansman Ana Bilim Dalı'nda yapmakta olduğum yüksek lisans tezimin uygulama bölümünü oluşturmaktadır.

Anket çalışması iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde kişisel bilgiler yer almaktadır. İkinci bölümde Kurumsal Yönetim İlkeleri ve Muhasebe Bilgi Sistemi İlkeleri ile ilgili ifadeler sıralanmaktadır. Her bir ifadenin, karşılarında yer alan, 5'li Likert Ölçeğine göre hazırlanan seçeneklerinden birini işaretleyerek değerlendirin.

Yardımlarınız için şimdiden teşekkür ederim.

Not: 5-Çok Önemli 4-Önemli 3-Az Önemli 2-Önemli Değil 1-Hiç Önemli Değil

M.Kürşad Dursun

I. BÖLÜM

Cinsiyetiniz:

Bay () Bayan ()

Eğitim Düzeyiniz

Üniversite () Yüksek Lisans () Doktora ()

Şirketteki Pozisyonunuz

Genel Müdür Yardımcısı () Muhasebe Müdürü ()

Finans Müdürü () Diğer ()

Görev Yaptığınız Şirketin Faaliyet Alanı

Üretim () Hizmet () Finans ()

Görev Yaptığınız Şirketin BIST-100'de Bulunma Süresi

1-3 Yıl () 4-6 Yıl () 7-10 Yıl () 11-13 Yıl () 14-16 Yıl ()

Görev Yaptığınız Şirketteki İç Denetçi Sayısı:

Hiç Yok () 1-5 () 6-10 () 11-15 () 16-20 () 21 ve Üzeri ()

Görev Yaptığınız Şirketin Faaliyet Süresi

1-10 Yıl () 11-20 Yıl () 21-30 Yıl () 31-40 Yıl () 41-50 Yıl ()

51 ve Üzeri ()

II.BÖLÜM			1	2	3	4	5
Kurumsal Yönetim İlkeleri	Adillik ve Eşitlik İlkesi	Genel kurullar usulüne uygun olarak yapılması					
		Azınlık hakları korunması					
		Bilgi alma ve inceleme hakkına riayet edilmesi					
	Şeffaflık İlkesi	Kamuoyuna sık sık açıklama yapılması					
		İlişkili tarafların kamuya açıklanması					
		Bilgilerin elektronik ortamda sunulması					
	Hesap Verilebilirlik İlkesi	İnsan kaynakları politikasının mevcut olması					
		Menfaat sahiplerine yönelik şirket politikalarının mevcut olması					
		Sosyal sorumluluğa önem verilmesi					
	Sorumluluk İlkesi	Kurumsal yönetim komitesinin kurulmuş olması					
		Yönetim kuruluna sağlanan mali hakların bilinmesi					
		Yönetim kurulu toplantılarının düzenli yapılması					
		Yönetim kurulunda oluşturulan komitelerin bağımsız olması					
		İşletme hakim ortaklarının profesyonel davranması					
		İşletme yöneticilerinin profesyonel olması					
	Muhasebe Bilgi Sistemi İlkeleri	Uygun Maliyet İlkesi	Yüksek maliyet endişesi				
Raporlama İlkesi		Düzenli bir mali tablo ve raporlama sisteminin mevcut olması					
		Düzenli şekilde finansal raporlar hazırlanması					
		Düzenli olarak işletme bütçeleri hazırlanması					
İnsan Etkeni İlkesi		Çalışanların bilgi ve tecrübeleri					
		Çalışan elemanların yeterlilikleri					
Örgüt Yapısı İlkesi		Kırtasiye ve bürokrasi endişesi					
		İşletme bilgi sisteminin etkinliği					
		İç kontrol sisteminin etkinliği					
Açık ve Anlaşılır Olma İlkesi		Denetim faaliyetlerine önem verme					
		İç denetim faaliyetlerine önem verme					
		Muhasebe standartlarına önem verme					
	Denetim standartlarına önem verme						
Veri Biriktirme ve İşleme İlkesi	İşlemlerin günü gününe kayıt altına alınmaları						
	Hesap planlarının geliştirilmesi						
	İşlemlerin anında belgelendirilmeleri						

EK-2**BİST-100 ENDEKSİNDEKİ ŞİRKETLER**

1. AFYON ÇİMENTO SANAYİ T.A.Ş.
2. ANADOLU EFES BİRACILIK VE MALT SANAYİİ A.Ş.
3. AKBANK T.A.Ş.
4. AKENERJİ ELEKTRİK ÜRETİM A.Ş.
5. AKFEN HOLDİNG A.Ş.
6. AKSA ENERJİ ÜRETİM A.Ş.
7. AKSA AKRİLİK KİMYA SANAYİİ A.Ş.
8. ALARKO HOLDİNG A.Ş.
9. ALARKO GAYRİMENKUL YATIRIM ORTAKLIĞI A.Ş.
10. ALKİM ALKALİ KİMYA A.Ş.
11. ANADOLU CAM SANAYİİ A.Ş.
12. ANADOLU HAYAT EMEKLİLİK A.Ş.
13. ARÇELİK A.Ş.
14. ASELSAN ELEKTRONİK SANAYİ VE TİCARET A.Ş.
15. ANADOLU ISUZU OTOMOTİV SANAYİ VE TİCARET A.Ş.
16. AYGAZ A.Ş.
17. BAGFAŞ BANDIRMA GÜBRE FABRİKALARI A.Ş.
18. BİM BİRLEŞİK MAĞAZALAR A.Ş.
19. BİZİM TOPTAN SATIŞ MAĞAZALARI A.Ş.
20. BEŞİKTAŞ FUTBOL YATIRIMLARI SANAYİ VE TİCARET A.Ş.
21. BİMEKS BİLGİ İŞLEM VE DIŞ TİCARET A.Ş.
22. BORUSAN MANNESMANN BORU SANAYİ VE TİCARET A.Ş.
23. BRİSA BRIDGESTONE SABANCI LASTİK SANAYİ VE TİCARET A.Ş.
24. COCA-COLA İÇECEK A.Ş.
25. ÇİMSA ÇİMENTO SANAYİ VE TİCARET A.Ş.
26. ÇELEBİ HAVA SERVİSİ A.Ş.
27. DOĞUŞ GAYRİMENKUL YATIRIM ORTAKLIĞI A.Ş.
28. DOĞUŞ OTOMOTİV SERVİS VE TİCARET A.Ş.
29. DOĞAN ŞİRKETLER GRUBU HOLDİNG A.Ş.
30. EİS ECZACIBAŞI İLAÇ, SİNAİ VE FİNANSAL YATIRIMLAR SANAYİ VE TİCARET A.Ş.
31. ECZACIBAŞI YATIRIM HOLDİNG ORTAKLIĞI A.Ş.
32. EGE ENDÜSTRİ VE TİCARET A.Ş.
33. ENKA İNŞAAT VE SANAYİ A.Ş.
34. EMLAK KONUT GAYRİMENKUL YATIRIM ORTAKLIĞI A.Ş.
35. EREĞLİ DEMİR VE ÇELİK FABRİKALARI T.A.Ş.
36. FENERBAHÇE FUTBOL A.Ş.
37. FORD OTOMOTİV SANAYİ A.Ş.
38. GÖLTAŞ GÖLLER BÖLGESİ ÇİMENTO SANAYİ VE TİCARET A.Ş.
39. GOODYEAR LASTİKLERİ T.A.Ş.
40. GÖZDE GİRİŞİM SERMAYESİ YATIRIM ORTAKLIĞI A.Ş.
41. GSD HOLDİNG A.Ş.
42. GALATASARAY SPORİF SİNAİ VE TİCARİ YATIRIMLAR A.Ş.
43. GÜBRE FABRİKALARI T.A.Ş.
44. HALK GAYRİMENKUL YATIRIM ORTAKLIĞI A.Ş.
45. HÜRRİYET GAZETECİLİK VE MATBAACILIK A.Ş.
46. İHLAS HOLDİNG A.Ş.
47. İPEK DOĞAL ENERJİ KAYNAKLARI ARAŞTIRMA VE ÜRETİM A.Ş.
48. İŞ GAYRİMENKUL YATIRIM ORTAKLIĞI A.Ş.
49. İTTİFAK HOLDİNG A.Ş.

50. İZMİR DEMİR ÇELİK SANAYİ A.Ş.
51. KARŞAN OTOMOTİV SANAYİİ VE TİCARET A.Ş.
52. KARTONSAN KARTON SANAYİ VE TİCARET A.Ş.
53. KOC HOLDİNG A.Ş.
54. KONYA ÇİMENTO SANAYİİ A.Ş.
55. TESCO KİPA KİTLE PAZARLAMA TİCARET LOJİSTİK VE GIDA SANAYİ A.Ş.
56. TÜRKİYE GARANTİ BANKASI A.Ş.
57. TÜRKİYE HALK BANKASI A.Ş.
58. TÜRKİYE VAKIFLAR BANKASI T.A.O.
59. KOZA ANADOLU METAL MADENCİLİK İŞLETMELERİ A.Ş.
60. KOZA ALTIN İŞLETMELERİ A.Ş.
61. KARDEMİR KARABÜK DEMİR ÇELİK SANAYİ VE TİCARET A.Ş.
62. LOGO YAZILIM SANAYİ VE TİCARET A.Ş.
63. METRO TİCARİ VE MALİ YATIRIMLAR HOLDİNG A.Ş.
64. MENDERES TEKSTİL SANAYİ VE TİCARET A.Ş.
65. MİGROS TİCARET A.Ş.
66. NETAŞ TELEKOMÜNİKASYON A.Ş.
67. NET TURİZM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.
68. OTOKAR OTOMOTİV VE SAVUNMA SANAYİ A.Ş.
69. PETKİM PETROKİMYA HOLDİNG A.Ş.
70. PEGASUS HAVA TAŞIMACILIĞI A.Ş.
71. PARK ELEKTRİK ÜRETİM MADENCİLİK SANAYİ VE TİCARET A.Ş.
72. SAF GAYRİMENKUL YATIRIM ORTAKLIĞI A.Ş.
73. SASA POLYESTER SANAYİ A.Ş.
74. TÜRKİYE ŞİŞE VE CAM FABRİKALARI A.Ş.
75. OMV PETROL OFİSİ A.Ş.
76. HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.
77. SİNPAŞ GAYRİMENKUL YATIRIM ORTAKLIĞI A.Ş.
78. SODA SANAYİİ A.Ş.
79. TAV HAVALİMANLARI HOLDİNG A.Ş.
80. TURKCELL İLETİŞİM HİZMETLERİ A.Ş.
81. TÜRK HAVA YOLLARI A.O.
82. TEKSTİL BANKASI A.Ş.
83. TEKFEN HOLDİNG A.Ş.
84. TEKNOSA İÇ VE DIŞ TİCARET A.Ş.
85. TOFAŞ TÜRK OTOMOBİL FABRİKASI A.Ş.
86. TÜMOSAN MOTOR VE TRAKTÖR SANAYİ A.Ş.
87. TURCAS PETROL A.Ş.
88. TORUNLAR GAYRİMENKUL YATIRIM ORTAKLIĞI A.Ş.
89. TRAKYA CAM SANAYİİ A.Ş.
90. T.SİNAİ KALKINMA BANKASI A.Ş.
91. TÜRK TELEKOMÜNİKASYON A.Ş.
92. TÜRK TRAKTÖR VE ZİRAAT MAKİNELERİ A.Ş.
93. TÜPRAŞ-TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.
94. TÜRKİYE İŞ BANKASI A.Ş.
95. ÜLKER BİSKÜVİ SANAYİ A.Ş.
96. VESTEL ELEKTRONİK SANAYİ VE TİCARET A.Ş.
97. VAKIF GAYRİMENKUL YATIRIM ORTAKLIĞI A.Ş.
98. YAZICILAR HOLDİNG A.Ş.
99. YAPI VE KREDİ BANKASI A.Ş.
100. ZORLU ENERJİ ELEKTRİK ÜRETİM A.Ş.

KAYNAKÇA

- Aysan M. (2007). Muhasebe ve Kurumsal Yönetim, Muhasebe ve Finansman Dergisi, Sayı: 35, 17-23.
- Akın, Adnan ve Aslanoğlu, Suphi (2007), “İşlevsel ve Yapısal Açıdan Türk Bankacılık Sisteminde Kurumsal Yönetim İşleyişi”, Türkiye Bankalar Birliği Dergisi (Haziran 2007), Sayı 61, ss.28-42.
- Aktan, Coşkun Can, Kurumsal Şirket Yönetimi (2007), SPK Yayınları, Ankara.
- Akyüz, Y., Görmüş, A.Ş., ve Bektaş, Ç. (2008), Bilgi Toplumuna Geçiş Sürecinde Bilginin Artan Ekonomik Değeri ve İşletmeler Üzerindeki Etkileri, <http://www.paribus.tr.googlepages.com/akyuz2.doc>
- Altunışık, R., Coşkun, R ve Yıldırım, E.(2005). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri, Sakarya Kitapevi
- Baker, C. R. and Wallagey, P. (2000). The Future of Financial Reporting in Europe: Its Role in Corporate Governance. The International Journal of Accounting, Vol. 35, No. 2, 173- 187
- Baş, T. (2006). Anket Nasıl Hazırlanır, Uygulanır, Değerlendirilir, Ankara, Seçkin Yayınları, 4. Baskı.
- Bayri, O.(2006). Hesap Verebilirlik ve Hesaplaşabilirlik Kavram ve Kültürü İçinde Muhasebenin Rolü ve Önemi, Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi, Cilt:8, Sayı: 2, 125-14.
- Bozkurt, N., Muhasebe Denetimi (2000), Alfa Basım ve Dağıtım.
- Bushman, R.M. ve Smith, A.J. (2001). Financial Accounting Information and Corporate Governance. Journal of Accounting and Economics, Vol: 32, 237–333.
- Büyükmirza, K. (2003) Maliyet ve Yönetim Muhasebesi, Gazi Kitapevi: Ankara.
- Cansızlar, Doğan (2005), “Kurumsal Yönetim Derneği Tarafından Düzenlenen “Kurumsal Yönetim Konferansı” Açılış Konuşması, Koç Üniversitesi, İstanbul, 7 Kasım 2003.
- Degos, J.G. (2008), Muhasebenin Geleceği Geleceğin Muhasebesiyle Uyumlu Mu?, Muhasebe ve Finansman Dergisi, sayı: 37, 205-221

Deloitte ve TKYD (2007), Anonim Ortaklıklarda Yönetim Organının Yapılanması ve İşlevleri, Deloitte ve TKYD Ortak Yayın, İstanbul

Deloitte ve TKYD (2007), Kurumsal Yönetimin Anonim Ortaklıklarında Yansımaları, Deloitte ve TKYD Ortak Yayın, İstanbul

Deloitte ve TKYD (2007), Nedir Bu Kurumsal Yönetim?, Deloitte ve TKYD Ortak Yayın, İstanbul

Demir, B. (2005). Üniversitede Kazanılan İletişim Becerilerinin Muhasebe Mesleğindeki Önemi, Muhasebe ve Finansman Dergisi, Sayı: 27, 117-124.

Dinç, E., ve Abdioğlu, H., 2009. “İşletmelerde Kurumsal Yönetim Anlayışı Ve Muhasebe Bilgi Sistemi İlişkisi: İMKB-100 Şirketleri Üzerine Ampirik Bir Araştırma”, Balıkesir Üniversitesi SBE Dergisi, Cilt 12, Sayı 21

Doğan, A, Tanç, A ve Güngör Tanç, Ş. (2004). Felaketten Kurtarma Planı ve Muhasebe Bilgi Sistemi: Kayseri’deki Büyük Ölçekli Sanayi İşletmeleri Üzerine Bir Araştırma. Osmangazi Üniversitesi, İ.İ.B.F, 3. Ulusal Bilgi, Ekonomi ve Yönetim Kongresi, Eskişehir, 295-305.

Gökdeniz, Ü. (2005). İşletmelerde Muhasebe Bilgi Sistemine Yaklaşım, Muhasebe ve Finansman Dergisi, Sayı: 27, 86-93

Güzel, T. ve Mersin, Z. (2007). Bilgi Teknolojilerinin İşletmelerin Muhasebe Uygulamalarında Yarattığı Değişim. Muhasebe ve Finansman Dergisi, Sayı: 35, 172-177.

Güvemli, Oktay (2000). 16.Yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu’nun Muhasebe Sistemlerinde Kullanılan Kaydedilmiş Metotların İki Örneği, Muhasebe Finansman Dergisi, Sayı: 201, 7

<http://notoku.com/temel-isletme-bilgi-sistemleri/>

<http://www.borsaistanbul.com/kurumsal/borsa-istanbul-hakkinda/hakkimizda>

<http://borsaistanbul.com/docs/default-source/endeksler/bist-pay-endeksleri-temel-kurallari.pdf?sfvrsn=4>

Karacaer, S. ve İbrahimoglu, N.(2003). İşletme yönetiminde muhasebe bilgi sistemi, iç kontrol, verimlilik ilişkisi ve önemi. H.Ü.İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt 21, Sayı 1, 211-228.

- Kısakürek, M.M ve Pekcan, A. (2005). Muhasebenin Ürettiği Bilgiye Farklı Açılardan Bakışlar. C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt 6, Sayı 2, 107–125.
- Knell, Alex (2006), “Corporate Governance – How to Add Value to Your Company: A Practical Implementation Guide “, İngiltere: CIMA Publishing.
- Kula, Veysel (2006), Kurumsal Yönetim Hissedarların Korunması, Uygulamaları ve Türkiye Örneği, Papatya Yayıncılık.
- Kurtuluş, Kemal. (1996). Pazarlama Araştırmaları. İstanbul: Avcıol Basım Yayın, İşletme Fakültesi Yayınları, Yayın No:28.
- Lucas, H.C. (1975). The Use of an Accounting Information System, Action and Organizational Performance, Accounting Review, 50:4, 735-746
- METİNER, B., 2006. “Kurumsal Yönetim İlkeleri Doğrultusunda Halka Açık Şirketlerde İdeal Yönetim Kurulunun Yapılanması”, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Mugan Ş., C. ve Akman, N.(2000). Bilgi Sistemleri, Teknoloji ve Muhasebe Uygulamalarına ve Eğitimine Etkileri, XIX. Türkiye Muhasebe Eğitim Sempozyumu, Antalya.
- Özbek, C.Y. (1992) Muhasebe bilgi sisteminin organizasyonu. Verimlilik Dergisi, MPM Yayınları.
- Özdemirci, F. ve Cengiz, A.(2007). Kurumsal Bilgi Kaynakları ve Bilgi Yönetimi, Türk Kütüphaneciliği, 21:2,164-185.
- Özkol, A.E., Çelik, M ve Gönen, S. (2005) Kurumsal Sosyal Sorumluluk Kavramı ve Muhasebenin Sosyal Sorumluluğu. Muhasebe ve Finansman Dergisi, Sayı: 27, 134-145
- Pesqueux, Y.(2005). Corporate Governance and Accounting Systems: A Critical Perspective, Critical Perspectives on Accounting, 16, 797–823.
- Poroy Aksoy, A. (2008), Kurumsal Şeffaflık ve Muhasebe Standartları, http://www.iibfdergi.aku.edu.tr/pdf/10_2/2.pdf.
- Romney, M.B., Steinbart, P.J and Cushing, B.E.(1997) Accounting Information Systems. Seventh Edition, Addison-Wesley Publishing Co.

- Sifuna, Anazett Pacy (2012). "Disclose or Abstain: The Prohibition of Insider Trading on Trial". Journal of International Banking Law and Regulation.
- Sloan, G. R. (2001) "Financial Accounting and Corporate Governance: A Discussion", Journal of Accounting and Economics, no.32
- Sürmeli, Fevzi (2001). Muhasebe Bilgi Sistemi, Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayınları, No:532
- Şaklak Ö., Buran Y. (2010), KOBİ'lerde Muhasebe Bilgi Sisteminin Önemi, http://www.kmyo.duzce.edu.tr/kmyo/myos/pdf/MYO_OS_6005.pdf
- Şehirli, Kübra (1999), Kurumsal Yönetim, Araştırma Raporu. SPK Denetleme Dairesi, Sayı: 14-4/55-3.
- Toraman, C. ve Abdioğlu, H. (2008). İMKB Kurumsal Yönetim Endeksinde Yer Alan Şirketlerin Kurumsal Yönetim Uygulamalarında Zayıf ve Güçlü Yanları: Derecelendirme Raporlarının İncelenmesi. Muhasebe ve Finansman Dergisi, Sayı: 40, 96-109
- Türedi, H. (2007), Denetim, Trabzon, Celepler Matbaacılık.
- Türkiye Kurumsal Yönetim Derneği (2006), "OECD Türkiye'de Kurumsal Yönetim Raporu Yayınlandı", THYD E-Dergi, <http://www.tkyd.org/e-bulten/TKYDEkim2006E-Dergi.pdf>.
- Weil, Gotshal&Manges LLP (2002), Comparative Matrix of Corporate Governance Codes Relevant to the European Union and Its Member States, <http://ec.europa.eu/internalmarket/companydocs/corpgov/corp-gov-codes-rpt-part3ien.pdf>
- Xu, H. (2003). Critical Success Factors for Accounting Information Systems Data Quality, University of Southern Queensland, <http://www.eprints.usq.edu.au/1526/>
- Yılcı, M. (2001). Muhasebe Bilgi Sistemi, İç Kontrol ve Verimlilik Üçgeni. Muhasebe Bilim ve Dünya Dergisi, Cilt:3, Sayı:3, 37-50.
- Zingales, Luigi (2000), "Corporate Governance," The New Palgrave Dictionary of Economics, 2nd Edition.